

---

---

# 2010-2013 YILLARI ARASINDA İŞ YAPMA ENDEKSİ GÖSTERGELERİNE GÖRE TÜRKİYE ve MEKSİKA ÜLKELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Mahmut YARDIMCIOĞLU\* Ahmet İLHAN\*\* İsa GEREKLİ\*\*\*

---

---

## ÖZ

Bu çalışmanın amacı 2003 yılından beri yayınlanan iş yapma endeksi raporları ile dünya ekonomileri üzerinde söz konusu ülkelerin yatırım ortamını etkileyen konularda önemli açıklamalar ortaya koymaktır. Bu raporlarda şirket kuruluşu, vergi politikaları, istihdam lisans alma süreci, yatırımcıların korunması gibi göstergeler temel alınarak yıllık olarak karşılaştırmalı bir değerlendirme sunulmaktadır. Bu çalışmada, AB üye devletlerinin yanı sıra aday ve potansiyel aday ülkeleri yerine politik ve sosyal ilişkilerimizin geliştirmekte olduğu Amerika kıtasında yer alan ülkeler ile kıyaslanmanın daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple bu çalışmada iş yapma endeksi 2013 raporunda, söz konusu 185 ekonomiden Orta Amerika'da yer alan Meksika ülkesi ile Türkiye kıyaslanmış ve yayınlanan raporlardaki veriler ışığı altında değerlendirmeye tabi tutularak Türkiye iş yapım endeksi konusuna açıklık getirecektir.

**Anahtar Kelimeler:** Türkiye, Meksika, İş Yapma Endeksi

## COMPARISON OF TURKEY AND MEXICO COUNTRIES ACCORDING TO DOING BUSINESS INDEX INDICATORS BETWEEN 2010-2013 YEARS

### ABSTRACT

The aim of the study is to reveal important comments about the subjects that affect the investment climate of the countries in question on World economies and the published reports of doing business index since 2003. In these reports, it is presented an annual comparative evaluation by taking the basic indicators such as the establishment of the company, tax policies, the process of receiving employment licence and safekeeping of reports. In this report, instead of EU member states as well as the candidate and potential candidate members, it is expected to be more useful to compare with the countries in USA in improving our political and social relationships. Therefore, in the light of compared and published report's data resource about Mexico which is located in central America and Turkey, it will be clarified the Turkey's doing business index between 185 economies in question in doing business index 2013 report.

**Key Words:** Turkey, Mexico, Doing Business Index

---

\* Doç.Dr., KSÜ, İİBF, İşletme Bölümü, mahmutyardimcioglu@gmail.com

\*\* HKÜ, SBE, İşletme Anabilim Dalı, ahmetilhan.82@hotmail.com

\*\*\* KSÜ, SBE, İşletme Anabilim Dalı, isagerekli@hotmail.com

## GİRİŞ

Uluslararası Finans Kurumu (International Finance Corporation, IFC) ve Dünya Bankası (World Bank, WB) tarafından 2003 yılından beri yayınlanan "İş Yapma Endeksi" (Doing Business) Raporları dünya ekonomileri üzerinde söz konusu ülkelerin yatırım ortamını etkileyebilecek konularda önemli veriler ortaya koymaktadır. Bu raporlarda şirket kuruluşu, vergi politikaları, istihdam, lisans alma süreci, yatırımcıların korunması gibi çeşitli göstergeler temel alınarak yıllık olarak karşılaştırmalı bir değerlendirme sunulmaktadır.

Raporda, bir işletmeyi kurma ve devam ettirme konularında devletin koyduğu şartları yerine getirme, ülkeler arası ticaret, vergi ödeme ve bir işletmeyi kapatma gibi işlemlerin süre ve maliyetleri ortaya konmaktadır.

Buna göre raporda temel alınan 10 kilit gösterge şu şekildedir (Pınar, Ö. , 2013:10).

1. İş kurma,
2. İnşaat ruhsatı işlemleri,
3. Elektrik bağlantısına erişim,
4. Gayrimenkul tescili,
5. Krediye erişim,
6. Yatırımcıların korunması,
7. Vergi ödeme,
8. Sınır ötesi ticaret,
9. Sözleşmelerin uygulanması
10. Tasfiye işlemleri.

İlk olarak 2003 yılına yönelik olarak yayınlanan iş yapma raporunda 133 ülke ekonomisini kapsayan ve 5 gösterge ile ölçülen bir değerlendirme sunulmuştur. Daha sonra 2012 yılına dair 183 ülke ekonomisi ve 2013 yılına yönelik olarak da 185 ülke ekonomisi incelenmiş olup ölçülen gösterge sayısı 10 olmuştur (Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises:1). Bununla birlikte genel olarak 2003 yılından beri yayımlanan "İş Yapma Endeksi" (Doing Business) raporunda ilk olarak 133 ülke ekonomisi değerlendirilirken, günümüzde bu sayı tam olarak 185'e ulaşmıştır. Bu rapor kapsamında, ülkelerdeki yerel şirketlerin iş kurmalarını ve iş yapmalarını etkileyen bir dizi düzenlemeler incelenmektedir. 10 yıldır yayınlanan raporlara yönelik genel bir değerlendirme yapıldığında dünyada öne çıkan gelişmeler şu şekilde sıralanabilir (Pınar, Ö. , 2013:10-11):

- 185 ekonomi tarafından yaklaşık 2 bin düzenleyici reform uygulandığını görülmektedir.
- Dünya genelinde 2005 yılından bu yana, bir iş kurmak için geçen ortalama sürenin 50 günden 30 güne düştüğü gözlemlenmektedir.
- Düşük gelirli ekonomilerde de iş kurmak için geçen ortalama sürenin yarı yarıya kısaldığı dikkat çekmektedir.
- Son 8 yılda gayrimenkul devir işlemleri için geçen ortalama sürenin 90 günden 55 güne düştüğü belirtilmektedir.
- Devir işlemlerinin ortalama maliyetinin ise gayrimenkul değerinin % 7,1'inden % 5,9'una gerilediği ifade edilmektedir.

2008 yılında başlayan küresel mali krizin ardından Avrupa Birliği'nde ortaya çıkan mali sorunlar ve borç krizlerine karşın, Türkiye'nin, 2010 yılında yüzde 9'luk bir büyüme hızı kaydederek küresel krizin etkilerinin kısa sürede

üstesinden geldiği gözlenmektedir. Nitekim bu durum 2011 yılında yüzde 8,5 bir büyüme oranıyla devam etmiştir. Türkiye günümüzde dünyanın 16'ncı ve Avrupa'nın ise 6'ncı en büyük ekonomisine sahip ülke konumuna gelmiştir (Akses, S. , 2011:2). Ancak Türkiye'nin kaydettiği bu üstün büyüme performansını sürdürebilmesi için daha rekabetçi bir ortam sağlanması gerektiği unutulmamalı ve göstergelerin ortaya koyduğu gerçeklikler dikkate alınmalıdır. Her ne kadar, Türk şirketlerinin Avrupa Birliği içinde rekabet edebilme kapasitesi sağladıkları düşünülse de, Türkiye'de KOBİ'ler için iş ortamının iyileştirilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, bütün bu değerlendirmelere dayanarak ülkelerin iş yapma kolaylığı bakımından raporların yayınlanmaya başladığı geçen 10 yıl içerisinde önemli bir yol kat ettiğini söylemek mümkündür. Sonuncusu Ekim 2012'de yayınlanan "İş Yapma Endeksi 2013: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler İçin Daha Akıllı Düzenlemeler" (Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises) başlıklı raporda 185 ülkeye yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. Söz konusu rapora göre; Türkiye, "İş Yapma Endeksi" bakımından 71. sırada yer almaktadır (Akses, S. , 2011:3).

**Tablo 1: Türkiye'nin "İş Yapma" Endeks Sıralamasındaki Yeri**

Yıllar	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
İş Yapma Endeks Sırası	93	91	57	59	73	73	71	71

**Kaynak:** Akses, S. , İKV Değerlendirme Notu, 2012:3

Söz konusu rapor açısından, zaman içinde Türkiye'nin performansı ve ilerlemesini değerlendirdiğimizde, göze çarpan en önemli gelişmenin "İş Yapma Endeksi 2008"inde Türkiye'nin 34 sıra birden yükselerek 91'inci sıradan 57'nci sıraya geçmesi olmuştur. Ancak "İş Yapma Endeksi 2010" raporundaki sıralamada Türkiye'nin 73'üncü sırada yer almasıyla birlikte, önceden kaydedilen olumlu gelişmenin seyrinin korunamadığı görülmektedir. Buna karşılık olarak 2012 ve 2013 yıllarında ise 71. sıradaki yerini korumuştur.

Dünya Bankası ve Uluslararası Finans Kurumu tarafından Türkiye için hazırlanan ülke raporunda, "İş Yapma Endeksi" sıralamasında Türkiye, Doğu Avrupa ve Orta Asya bölgesinde yer alan ülkeler ile kıyaslanmıştır. Ancak Türkiye'nin Avrupa Birliği müzakere sürecinde olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ülkemizi diğer AB Üye Devletleri'nin yanı sıra aday ve potansiyel aday ülkeleri ile ekonomik, politik ve sosyal ilişkilerimizin gelişmekte olduğu Amerika kıtasında yer alan ülkeler ile kıyaslanmanın daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu amaçla bu çalışmada, Orta Amerika'da yer alan Meksika ülkesi ile Türkiye kıyaslanmış ve yayınlanan raporlardaki veriler ışığı altında bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur (Akses, S. , 2012:3).

**Tablo 2: 2013 Dünya İş Yapma Endeksi Sıralaması**

1.	Singapur	65.	Çek Cumhuriyeti	131.	Nijerya
2.	Hong Kong	66.	Bulgaristan	127.	Habeşistan
3.	Y. Zelanda	67.	Azerbaycan	128.	Endonezya
4.	ABD	68.	Dominika	129.	Bangladeş
5.	Danimarka	69.	Trinidad&Tobaggo	130.	Brezilya
6.	Norveç	70.	Kırgızistan	131.	Nijerya
7.	İngiltere	71.	Türkiye	132.	Hindistan
8.	Kore Cum.	72.	Romanya	133.	Kamboçya
9.	Gürcistan	73.	İtalya	134.	Tanzanya
10.	Avustralya	74.	Sejšeller	135.	B.Şeria Gazze
11.	Finlandiya	75.	St.Vincent&Grenadines	136.	Lesoto
12.	Malezya	76.	Moğolistan	137.	Ukrayna
13.	İsveç	77.	Bahamalar	138.	Filipinler
14.	İzlanda	78.	Yunanistan	139.	Ekvador
15.	İrlanda	79.	Brunei Sultanlığı	140.	Sierra Leone
16.	Tayvan	80.	Vanuatu	141.	Tacikistan
17.	Kanada	81.	Sri Lanka	142.	Madagaskar
18.	Tayland	82.	Kuveyt	143.	Sudan
19.	Mauritius	83.	Moldova	144.	Suriye
20.	Almanya	84.	Hırvatistan	145.	İran
21.	Estonya	85.	Arnavutluk	146.	Mozambik
22.	S. Arabistan	86.	Sırbistan	147.	Gambiya
23.	Makedonya	87.	Namibiya	148.	Butan
24.	Japonya	88.	Barbados	149.	Liberya
25.	Letonya	89.	Uruguay	150.	Micronezya
26.	BAE	90.	Jamaika	151.	Mali
27.	Litvanya	91.	Çin	152.	Cezayir
28.	İsviçre	92.	Solomon Adaları	153.	Burkina Faso
29.	Avusturya	93.	Guatemala	154.	Özbekistan
30.	Portekiz	94.	Zambiya	155.	Bolivya
31.	Hollanda	95.	Maldivler	156.	Togo
32.	Ermenistan	96.	St.Kitts&Nevis	157.	Malavi
33.	Belçika	97.	Fas	158.	Comoros
34.	Fransa	98.	Kosova	159.	Brundi
35.	Slovenya	99.	Vietnam	160.	Sao Tome
36.	Kıbrıs	100.	Grenada	161.	Kamerun
37.	Şili	101.	Marshall Adaları	162.	E. Gine
38.	İsrail	102.	Malta	163.	Lao PDR
39.	G. Afrika	103.	Paraguay	164.	Surinam
40.	Katar	104.	Papua Y. Gine	165.	Irak
41.	Portoriko	105.	Beliz	166.	Senegal
42.	Bahreyn	108.	Nepal	167.	Moritanya
43.	Peru	109.	Mısır	168.	Afganistan
44.	İspanya	110.	Kostarika	169.	Timor-Leste
45.	Kolombiya	111.	Palau	170.	Gabon
46.	Slovakya	112.	Rusya Fed.	171.	Djibouti
47.	Umman	113.	El Salvador	172.	Angola
48.	Karadağ	114.	Guyana	173.	Zimbabve
49.	Kazakistan	115.	Lübnan	174.	Haiti
50.	Tunus	116.	Dominik Cumhuriyeti	175.	Benin
51.	Meksika	117.	Kribati	176.	Nijer
52.	Ruanda	118.	Yemen	177.	Fildişi Kıyısı
53.	St. Lucia	119.	Nikaragua	178.	Gine
54.	Macaristan	120.	Uganda	179.	Gine-Bissau
55.	Polonya	121.	Kenya	180.	Venezuela
56.	Lüksemburg	122.	Yeşil Burun Adaları	181.	Kongo D.C.
57.	Samoa	123.	Svaziland	182.	Eritre
58.	Beyaz Rusya	124.	Arjantin	183.	Kongo Cumhuriyeti
59.	Botsvana	125.	Honduras	184.	Çad
60.	Fiji	126.	Bosna Hersek	185.	Orta Afrika Cum.
61.	Panama	127.	Habeşistan		
62.	Tonga	128.	Endonezya		
63.	Antigua & Barbuda	129.	Bangladeş		
64.	Gana	130.	Brezilya		

**Kaynak:** Pinar, Ö. , Ar-Ge Bülten 2013 Mart - Ekonomi, 2013:12-13

Buna göre yukarıdaki Tablo-1'de "2013 Dünya İş Yapma Endeksi Sıralaması" verilmiştir. Bu sıralamaya göre Türkiye iş yapma endeksi sıralamasında 71. sırada yer alırken Meksika ise 51. sırada yer almaktadır. Bu veriler ışığında dünyadaki genel duruma bakarak çeşitli değerlendirmelerde bulunabiliriz. Buna göre "İş Yapma Endeksi 2013: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler İçin Daha Akıllı Düzenlemeler" Raporu incelendiğinde; Küresel İş Yapma Kolaylığı sıralamasında Singapur'un birinci sırada yer aldığı görülmektedir. En kolay iş yapılabilen ilk on ülke içinde Singapur'un yanı sıra Hong Kong, Yeni Zelanda, Amerika Birleşik Devletleri, Danimarka, Norveç, İngiltere, Kore Cumhuriyeti, Gürcistan ve Avustralya yer almaktadır. Ayrıca, bir önceki yıla göre iş yapma kolaylığı açısından en fazla iyileştirme yapan ülkeler ise; Polonya, Sri Lanka, Ukrayna, Özbekistan, Burundi, Kosta Rika, Moğolistan, Yunanistan, Sırbistan ve Kazakistan olmuştur. Meksika ise bir önceki yıla göre iş yapma kolaylığı açısından iki sıra birden yükselerek 51. sıraya yükselmiştir.

Bununla birlikte Avrupa Birliği ülkelerinden sadece 2 tanesi, Danimarka ve İngiltere, en kolay iş yapılabilen ilk 10 ülke arasında yer almaktadır. İlk 20 ülkeye bakıldığında ise; Danimarka ve İngiltere'yi 11. sıradaki Finlandiya, 13. sıradaki İsveç, 15. sıradaki İrlanda ve 20. sıradaki Almanya'nın takip ettiği görülmektedir. Bununla birlikte; AB üyeliği, iş yapmaya yönelik düzenlemeleri geliştirmeleri açısından ülkeler için hem motive edici bir rol oynamış hem de belirli bir iş yapma standardı kazandırmıştır. Ayrıca rapora; borç krizi içinde bulunan AB ekonomilerinin uzun vadeli büyümelerini sağlayabilmek için iş yapmaya yönelik düzenlemelere önem verdiği de ifade edilmiştir. Raporun bulgularına göre; AB'nin borç krizinin çözümünün ekonomik büyümede toparlanmanın sağlanmasına bağlı olduğu, bu hedefe ulaşmak için de iş yapmaya yönelik kolaylıklar bakımından girişimci dostu bir çevrenin yaratılmasının şart olduğunun altı çizilmiştir. Söz konusu rapora göre; iş yapmanın en zor olduğu ülkeler ise (iyiden kötüye doğru bir sıralama yapıldığında); Nijer, Fildişi Kıyısı, Gine, Gine-Bissau, Venezuela, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Eritre, Kongo Cumhuriyeti, Çad, Orta Afrika Cumhuriyeti'dir (Pınar, Ö., 2013:13).

Bu çalışmada temel olarak, 2010 ve 2013 yılları arasında Uluslararası Finans Kurumu (International Finance Corporation, IFC) ve Dünya Bankası (World Bank, WB) tarafından yayınlanmış olan "İş Yapma Endeksi (Doing Business)" raporlarına ve bu raporlarda esas alınan kriterlere göre Türkiye ve Meksika arasındaki veriler birbiriyle mukayese edilerek incelenmiştir.

**Tablo 3: 2010-2013 Yılı İş Yapma Kolaylığı Endeksi**

Yıllar	2010	2011	2012	2013
Ülkeler				
Meksika	51	35	53	51
Türkiye	73	73	71	71

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query>, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, Ar-Ge Bülten 2013 Mart-Ekonomi, 2013:14

"İş Yapma Endeksi" 2010, 2011, 2012 ve 2013 yılında yayınlanan raporlara göre Türkiye, iş yapma endeksi bakımından 185 ülkenin arasında sırasıyla 2010 ve 2011 yıllarında 73. sırada, 2012 ve 2013 yıllarında ise 71. sırada yer

almıştır. Buna karşılık olarak Meksika ise 2010 yılında 51. sırada yer alırken 2011 yılında 16 basamak birden yükselip büyük bir çıkış göstererek 35. sıraya yükselmiştir. Ertesi yıl 2012 yılında ise tekrar büyük bir düşüş yaşayıp 2010 yılının da gerisinde kalarak 53. sırada yer almıştır. Son olarak 2013 yılında 2 basamak ilerleyip 51. sırada yer almıştır.

Buradan Meksika ile ilgili olarak, "İş Yapma Endeksi 2013" Raporu'nda yer alan söz konusu 185 ekonomiden 108'inin 2011-2012 yıllarını kapsayan dönemde iş ortamlarını iyileştirmek amacıyla toplam 201 düzenleyici reform uyguladığı belirtilmekte olup, Meksika'nın bu reformları 2010-2011 dönemi arasındaki kadar başarılı uygulayamadığını ve bu yüzden 2011-2012 yılları arasında 18 basamak birden gerileyip 2012 yılında 53. sırada yer aldığını söyleyebiliriz. Bütün bunlara rağmen Meksika "İş Yapma Endeksi" raporlarında yayınlanan verilere göre Türkiye'ye oranla iş yapma kolaylığı bakımından daha üst sıralarda yer almaktadır. Bu bakımdan Meksika'nın Türkiye'ye oranla iş ortamlarını iyileştirmek amacıyla toplam 201 düzenleyici reform bakımından daha fazla reformu uyguladığını ve iş yapmaya yönelik düzenlemeleri geliştirmeleri açısından daha önde olduğunu söyleyebiliriz.

Türkiye, 2012 yılında yayınlanan "İş Yapma Endeksi 2012" sıralamasında, iş yapma kolaylığı bakımından 73. sıradan 71. sıraya yükselmiştir. "İş Yapma Endeksi 2013: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler İçin Daha Akıllı Düzenlemeler" Rapor'una göre Türkiye, "İş Yapma Endeksi" bakımından 185 ülkenin arasında 71. sırada yer almaktadır. Bu kapsamda Türkiye'nin dünya sıralamasındaki yerinde bir değişiklik olmadığını söylemek mümkündür. Rapora göre bu durum sıralamada geçen yılki yerini korumakla birlikte geçen yıl 183 ülke arasından, bu sene ise 185 ülke arasından 71. sıraya yerleşen Türkiye'nin yanı sıra diğer ekonomilerin de en az Türkiye kadar reform yaptığı, dolayısıyla Türkiye'nin sıralamadaki yerinde bir değişiklik olmadığı anlamına geldiği" şeklinde yorumlanmıştır. Bununla birlikte Türkiye'nin yıllara göre dünya iş yapma endeksi sıralamasındaki yeri ile ilgili yukarıda verilen tablo 1'deki veriler göz önüne alındığında Türkiye'nin 2006 yılında 93. sırada iken 2013 yılında 71. sıraya yükselmesi var olan gelişmeyi gözler önüne sermektedir. Bu bakımdan Türkiye, son yıllarda sağladığı hızlı büyüme oranı, artan dış ticaret hacmi, sunduğu yatırım ortamı ve yatırım teşvikleri, yanı sıra kamu borç yapısındaki iyileştirmeler, etkin maliye ve para politikaları ile bankacılık sisteminde likidite riskini azaltmaya yönelik politikalar sayesinde dünyanın ilgisini çekmeyi başarmış ve Türkiye, sınırlı bir şekilde etkilendiği küresel kriz sonrası dönemde yükselen ekonomiler arasındaki yerini almıştır.

## **1. 2010 YILI VERİLERİ**

### **1.1. İş Kurma (Starting a Business) ) (2010 Yılı)**

"İşe Başlama Kolaylığı" endeksi ile, iş kurmak isteyen bir girişimcinin yapması gereken tüm işlemler tespit edilerek bu prosedürlerin tamamlanması için harcanan gün ve maliyetler ölçülmektedir.

**Tablo 4: 2010 Yılı İş Kurma Endeksi**

ÜLKELER	Starting a Business					
	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Kişi Başına Gelir %)	Asgari Sermaye (Kişi Başına Gelir %)	İş Yapma Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	8	11	19,3	8,9	0,45	90
TÜRKİYE	6	6	14,2	9,5	0,34	56

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#hReprtpreview>, Erişim Tarihi: 06/05/2014

Türkiye ve Meksika'yı mukayese eden bu tabloya göre, Türkiye bu endekste 2010 yılında 56. sırada yer almaktadır. Buna karşılık olarak Meksika ise 90. sırada yer almaktadır. Buna göre, 2010 yılında yayınlanan rapordaki verilere göre Türkiye iş kurma kriterine göre Meksika'ya göre 34 sıra daha yukarıda yer almaktadır. Bu bakımdan Türkiye'nin iş kurma kriteri bakımından Meksika'ya oranla daha önde olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye'de bir iş yerinin açılması için altı işlemten geçilmesi gerekmekte ve bu işlemlerin yapılması altı gün sürmektedir. Buna karşılık Meksika'da ise bir iş yerinin açılması için 8 işlemten geçilmesi gerekmekte ve bu işlemlerin yapılması da 11 gün sürmektedir. Türkiye'de, 2004 yılında yapılması gereken işlem sayısının 13 olduğu ve bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için toplam 38 gün gerektiği göz önünde tutulduğunda, iş kurma prosedürünün kolaylaştırıldığı, sürecin kısaldığı ve Avrupa Birliği kapsamında bu alanda iyi bir performans sergilendiği gözlenilmektedir. Türkiye'de iş kurma maliyeti kişi başına düşen milli gelirin yüzde 14,2'ine tekabül etmektedir. Meksika'da ise bu oran yüzde 19,3'dür. Bu bakımdan Türkiye, Meksika'ya göre iş kurma maliyetinin kişi başına gelirin yüzdesi olarak daha düşüktür. Bu bakımdan 2010 yılında yayınlanan verilere göre Türkiye'nin Meksika'ya oranla iş kurma bakımından daha az maliyetli bir ülke olduğu yorumunu yapabiliriz. Bunun nedeni olarak 2010 ve 2011 yılları arasında, Türkiye'de kuruluş sözleşmesi ve diğer belgeler için alınan noter harçlarında indirim sağlanmasıyla iş kurmanın daha az maliyetli hale getirilmiş olması gösterilmektedir. Böylelikle, şirketlerin tescil süreci daha çabuk işler bir duruma getirilmiştir.

### 1.2. İnşaat İzinlerinin Alınması (Dealing With Constructing Permits) (2010 Yılı)

"İnşaat İzinlerinin Alınması" endeksi ile ülkenin en büyük ticari şehrinde basit bir ticaret malı deposunun inşa edilmesi için yapılması gereken işlemler ve bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için harcanan gün ve maliyetler göz önünde tutulmaktadır.

**Tablo 5: 2010 Yılı İnşaat İzinlerinin Alınması**

ÜLKELER	Dealing With Constructing Permits				
	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Kişi Başına Gelir %)	Lisans İle İlgili Kolaylık (%)	Sıra
MEKSİKA	11	149	354,7	0,28	37
TÜRKİYE	22	192	250,1	0,64	133

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#hReprtpreview>, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises

2010 yılında yayınlanan rapora göre ifade edilen verilerin gösterildiği tablo 5'te Türkiye ve Meksika inşaat izinlerinin alınması bakımından mukayese edilmiştir. Bu tabloya göre Türkiye bu endekste 133. sırada yer alırken Meksika ise 37. sırada yer almaktadır. Türkiye'de inşaat izni alınması için 22 farklı işlemden geçilmesi ve bu işlemlerin tamamlanması için toplam 192 gün gerekmektedir. Buna karşılık Meksika'da ise inşaat izni alınması için 11 farklı işlemden geçilmesi ve bu işlemlerin tamamlanması için de 149 güne ihtiyaç vardır. Bununla birlikte Türkiye'de 2006 yılından bu yana işlem sürecinin kolaylaştırılmasına yönelik girişimlerde bulunulmadığı ancak bu işlemin maliyetinin düşürüldüğü gözlenilmektedir. Türkiye'de inşaat izninin alınması için, kişi başına düşen milli gelirin yüzde 250,1'ine tekabül etmektedir. Bu oran Meksika'da ise yüzde 354,7 olarak gerçekleşmektedir. Bununla birlikte Türkiye'de inşaat izninin alınması için 2005 yılında kişi başına düşen milli gelir yüzde 431,5 iken bu oran 2010 yılına gelindiğinde yüzde 250,1 olmuştur. Bu bakımdan Türkiye'de, işlem maliyetinin düşürülmesi bakımından olumlu bir gelişmenin olduğunu ileri sürebiliriz. Ancak bu olumlu gelişmeye rağmen Türkiye'de Meksika'ya göre inşaat izninin alınması için yürütülen işlemlerin halen uzun sürmekte ve maliyetli bulunmakta olduğunu ifade edebiliriz.

### 1.3. Tapu Siciline Kayıt (Registering Property) (2010 Yılı)

"Tapu Siciline Kayıt" endeksi ile, bir şirketin başka bir şirketin mülkiyetini alması ve mülkiyeti kendi adına geçirmesi için gereken tüm işlemler değerlendirilmektedir.

**Tablo 6: 2010 Yılı Tapu Siciline Kayıt**

ÜLKELER	Registering Property				
	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Mülk değerinin yüzdesi %)	Tapu Siciline Kayıt Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	7	74	5,3	0,53	99
TÜRKİYE	6	6	3,0	0,29	36

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#hReprtpreview>, 06/05/2014, Akses, S. , İKV Değerlendirme Notu, Kasım 2011:5, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises

2010 yılında yayınlanan raporlarda açıklanan verilere göre Türkiye tapu sicil kayıt kriterine göre bu endekste 36. sırada yer alırken Meksika ise 99. sırada yer almaktadır. Bununla birlikte Türkiye'de bir mülkün tescil edilmesi için toplam altı işlem gerekmektedir ve bu işlemlerin tamamlanması da altı gün sürmektedir. Buna karşılık Meksika'da ise bir mülkün tescil edilmesi için toplam 7 işlem gerekirken ve bu işlemlerin tamamlanması da 74 gün



sürmektedir. Burada tablo 6'da kıyaslama yaptığımız Meksika ile Türkiye arasında özellikle Meksika'ya göre, bu işlemlerin tamamlanmasının Türkiye'de çok daha kısa sürdüğü görülmektedir. Türkiye'de mülkiyetin tapuya tescil edilmesi ise mülk değerinin yüzde 3,0 oranındadır. Bu oran Meksika'da ise yüzde 5,3 olarak gerçekleşmektedir. Bu bakımdan mülkiyet haklarının Türkiye'de Meksika'ya oranla daha iyi işlediği sonucuna ulaşabiliriz. Ayrıca, Türkiye'de Meksika'ya göre işlem sayısının daha az olup bu işlemin gerçekleşmesi için gereken gün sayısının ise daha kısa olması işlemlerin daha hızlı bir şekilde yapıldığının kanıtı olarak değerlendirilebilir.

**Tablo 7: 2010 Yılı Kredi Alma**

Getting Credit							
ÜLKELER	Kredi Bilgilendirme İndeksi	Özel Büro Kapsamı (yetişkinlerin %)	Resmi Sicil Kapsamı (yetişkinlerin %)	Yasal Haklar Endeksindeki Gücü (0-10)	Kredi Bilgi Derinlik Endeksi (0-6)	Kredi Alma Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	6	77,5	0,0	5	10	0,38	61
TÜRKİYE	5	42,9	15,9	4	9	0,47	71

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#hReprtpreview,06/05/2014>, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, Akses, S., İKV Değerlendirme Notu, Kasım 2011:6

"Kredi alma" endeksi ile borç alanların ve borç verenlerin kredi bilgi paylaşımları ve onların yasal hakları değerlendirilmektedir. 2010 yılında yayınlanan verilere göre bu endekste Türkiye 71. sırada yer alırken Meksika ise 61. sırada yer almaktadır. Tablodaki verilere göre Türkiye ile Meksika arasındaki kıyaslamaya göre Türkiye yasal haklar endeksindeki gücü oranında ve kredi bilgi derinlik endeksinde ise Meksika'dan daha geridedir. Buradan genel olarak Meksika ile Türkiye'nin 2010 yılındaki verilere göre kredi alma kriteri bakımından hemen hemen birbirlerine yakın oldukları söylemekle birlikte Meksika'nın Türkiye'ye oranla biraz daha önde olduğunu ifade edebiliriz. Bununla birlikte Türkiye'nin 2005 yılından beri, yasal haklar gücü ve kredi bilgi derinlik endekslerinde bir ilerleme kaydedemediği ifade edilmektedir.

#### 1.4. Yatırımcıların Korunması (Protecting Investors) (2010 Yılı)

"Yatırımcıların korunması" endeksi ile, yöneticilerin kendi çıkarları için şirketi kullanmalarına karşı azınlık hissedarların korunma gücü değerlendirilmektedir.

**Tablo 8: 2010 Yılı Yatırımcıların Korunması**

ÜLKELER	Protecting Investors					Sıra
	Bilgilendirme Endeksindeki derecesi (0-10)	Yönetici sorumluluk Endeksindeki derecesi (0-10)	Hissedar davalarındaki kolaylık endeksi (0-10)	Yatırımcı koruma endeksinin gücü (0-10)	Yatırımcıların Korunması Gücü (%)	
MEKSİKA	8	5	4	5,7	0,30	41
TÜRKİYE	9	4	4	5,7	0,39	57

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises

2010 yılında yayınlanan rapordaki verilerin ışığı altında yatırımcıların korunması endeksinde Türkiye 57. sırada yer alırken Meksika ise 41. sırada yer almaktadır. Yatırımcıların korunması alanında Meksika'ya göre kıyaslanıldığında Türkiye'nin performansının daha düşük olduğu gözlenmektedir. Genel olarak Meksika ve Türkiye arasında yatırımcıların korunması alanındaki bazı göstergeler birbirlerine yakınlık gösterse de Türkiye geçmişteki yıllara göre bu alanda hiçbir değişiklik kaydedememiş ve performansı da diğer ülkelere göre düşmüştür. Bu tablodaki veriler dahilinde örnek olarak Meksika'ya oranla Türkiye yatırımcıların korunması alanında performansı daha düşüktür. Türkiye'de bu alanda kaydedilen en önemli ilerleme 2007-2008 döneminde geliştirilen yeni yasal düzenleme olup söz konusu yeni yasaya göre, bir işlemin gerçekleşmesinde önce bağımsız bir denetçi tarafından işlemin kontrol edilmesi isteniliyordu (Akses, S. , 2011:7) Bunun dışında bu dönemde yatırımcıların korunması endeksinde Türkiye'de önemli bir ilerleme sağlanamamıştır.

### 1.5. Vergilerin Ödenmesi (Paying Taxes) (2010 Yılı)

"Vergilerin Ödenmesi" endeksi ile, orta boy işletmelerin ödemesi gerektiği vergileri ve ödenilen vergilerinin şirket için getirdiği idari külfet dikkate alınmaktadır.

**Tablo 9: 2010 Yılı Vergilerin Ödenmesi**

ÜLKELER	Paying Taxes				Sıra
	Vergi Sayısı (Yılda Kaç Ödeme)	Zaman (Yıl Başına Saat)	Toplam Vergi Oranı (Karın Yüzdesi Olarak %)	Vergi Ödeme Kolaylığı (%)	
MEKSİKA	6	517	51,0	0,57	106
TÜRKİYE	11	223	43,3	0,44	75

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, 06/05/2014, Akses, S., İKV Değerlendirme Notu, Kasım 2011:7

2010 yılında yayınlanan rapora göre vergilerin ödenmesi endeksinde Türkiye 75. sırada yer almaktadır. Buna karşılık olarak Meksika ise 106. sırada yer almaktadır. Bununla birlikte Türkiye'de şirketlerin vergi ödemek için yılda 223 saat ayırdıkları tespit edilmiştir. 2006 yılında, Türkiye'de toplam vergi oranı karın yüzde 53'ü iken (Akses, S. , 2011:7) bu oranın 2010 yılında yüzde 43,3'e düştüğü gözlenilmektedir. Bu durum yayınlanan raporda, Türkiye'nin vergilerin ödenmesi endeksinde bir ilerleme gösterdiği ve bunun olumlu bir gelişme olarak değerlendirildiği ifade edilmektedir. Buna karşılık olarak

tablodaki verilere göre Meksika'da ise şirketlerin vergi ödemek için yılda 517 saat ayırdıkları ve toplam vergi oranının da karın yüzde 51'ine denk geldiği görülmektedir. Bütün bu verilere dayanarak Türkiye'nin Meksika'ya oranla vergilerin ödenmesi konusunda daha ileri bir düzeyde olduğunu ve ayrıca Türkiye'nin bu alanda olumlu bir gelişme gösterdiği sonucuna ulaşabiliriz.

### 1.6. Sınır Ötesi Ticaret (Trading Across Borders) (2010 Yılı)

"Sınır Ötesi Ticaret" endeksi ile, malların deniz taşımacılığı ile ihracat veya ithal edilmesi için gerekli belgelerin yanı sıra tüm bu sevkiyat işlemin süresi ve maliyeti göz önünde tutulmaktadır.

**Tablo 10: 2010 Yılı Sınır Ötesi Ticaret**

Trading Across Borders								
ÜLKELER	İhracat İçin Gerekli Belge Sayısı	İhracat etmek için gerekli süre (Gün)	İhracat Bedeli (Konteyner Başına \$)	İthalat için gerekli belgeler sayısı	İthalat etmek için gerekli süre (Gün)	İthalat bedeli (konteyner başına dolar)	Sınır Ötesi Ticaretin Kolaylığı %	Sıra
MEKSİKA	4	13	1472	4	17	2050	0,39	74
TÜRKİYE	7	13	990	8	14	1063	0,37	67

**Kaynak:** [http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014,Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises](http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014,Doing%20Business%202013%3A%20Smarter%20Regulations%20For%20Small%20and%20Medium-Size%20Enterprises)

2010 yılında yayınlanan rapordaki "Sınır Ötesi Ticaret" endeksinde, Türkiye 67. sırada yer alırken Meksika 74. sırada yer almaktadır. Türkiye'de ihracat için 7 belgenin gerektiği kaydedilmiş olup ihracat işlemleri de 13 gün sürmektedir. Buna karşılık Meksika'da ise ihracat için 4 belge gerekli olup ihracat işlemleri 13 gün sürmektedir. Türkiye'de konteynır başına ihracatın maliyeti 990 dolar olarak hesaplanmaktadır. İthalat için ise, 8 belge gerekmektedir ve ithalat işlemi için toplam 14 gün gerekmektedir. Türkiye'de ithalatın konteynır başına maliyeti ise 1063 dolar olarak belirtilmiştir. Buna karşılık Meksika'da ise konteynır başına ihracatın maliyeti 1472 dolar olarak hesaplanmaktadır. İthalat için ise, 4 belge gerekmektedir ve ithalat işlemi için toplam 17 gün gerekmektedir. Meksika'da ithalatın konteynır başına maliyeti ise 2050 dolar olarak belirtilmiştir. Buradan hareketle Meksika'da sınır ötesi ticaretin Türkiye'ye oranla daha maliyetli ve zor olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

Türkiye'nin Meksika'ya oranla sınır ötesi ticarete daha başarılı ve hızlı olmasının nedeni olarak 2008 yılında, özellikle ticaret belgelerinin hazırlanması için gerekli sürenin azaltılması ile birlikte Türkiye'de ithalat ve ihracat işlemlerinin önemli derecede kolaylaştırılması gösterilmektedir. Örneğin, 2006-2007 döneminde ihracat için gerekli belge sayısı 8'ten 7'ye indirilmiş ve bu ihracat işlemlerin tamamlanması için 20 günlük süre 14 güne indirilmiştir. Aynı dönemde, ithalat alanında da önemli gelişmeler kaydedilmiştir. İthalat için gerekli belge sayısı 25'ten 15'e düşürülmüştür. Buna ilaveten, ithalat işlemlerin tamamlanması için gereken süre 25 günden 15 güne indirilmiştir (Akses, S. , 2011:8). Ancak tüm bu sonuçlara rağmen, Türkiye bu çalışmada kıyasladığımız Meksika'yı geçmesine rağmen kıyaslanan diğer AB Üye Devletlere göre Türkiye, hem ihracat hem ithalat için en çok belge talep eden ülke konumundadır.

### 1.7. Sözleşmelerin Uygulanması (Enforcing Contracts) (2010 Yılı)

"Sözleşmelerin Uygulanması" endeksi ile, yerel mahkemelerde adli sistemin bir ticaret davasını çözmesi konusunda ne kadar etkin olduğu değerlendirilmektedir.

**Tablo 11: 2010 Yılı Sözleşmelerin Uygulanması**

ÜLKELER	Enforcing Contracts				
	İşlem (sayı)	Süre (gün)	Maliyet (Talebin Yüzdesi %)	Sözleşmelerin Uygulanması Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	38	415	32,0	0,45	81
TÜRKİYE	36	420	27,3	0,25	27

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>, Akses, S. İKV Değerlendirme Notu, Kasım 2011:8-9

2010 yılında yayınlanan raporda Türkiye, sözleşmelerin uygulanması endeksinde 27. sırada yer almaktadır. Bir ticari sözleşmenin uygulanabilmesi için 36 işlem gerektiği ve bu işlemlerin tamamlanması için 420 gün gerektiği gözlenmektedir. Buna karşılık olarak Meksika'da ise ticari bir sözleşmenin uygulanabilmesi için 38 işlem gerekmekte ve bu işlemlerin tamamlanması için de 415 gün gerekmektedir. Burada Meksika'da işlemlerin gerçekleşmesi daha kısa sürede olmasına rağmen diğer veriler yüzünden Meksika, sıralamada Türkiye'nin gerisinde kalmaktadır. Buna bağlı olarak Meksika ile Türkiye arasındaki veriler incelendiğinde, sözleşmelerin uygulanması endeksinde Meksika'nın Türkiye'ye oranla daha geride olmasının nedeni olarak Meksika'da maliyetlerin daha yüksek olması ve sözleşmelerin uygulanma kolaylığının daha zor ve güç olmasından kaynaklandığını ileri sürebiliriz.

### 1.8. İflasın Çözümü (Resolving Insolvency) (2010 Yılı)

"İflasın Çözümü" endeksi ile iç varlıklara ilişkin tasfiye süresi, maliyeti ve sonucu değerlendirilmektedir.

**Tablo 12: 2010 Yılı İflasın Çözümü**

ÜLKELER	Resolving Insolvency				
	Süre (yıl)	Maliyet (Mülkün Yüzdesi Olarak %)	Kazanım Oranı (dolar başına sent)	İş Kapanış Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	1,8	18	64,2	0,13	24
TÜRKİYE	3,3	15	20,2	0,66	121

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>, Akses, S. İKV Değerlendirme Notu, Kasım 2011:9

Bu endekste, Türkiye 121. sırada yer almaktadır. Bu alanda Türkiye'nin sıralamada çok geride kaldığı dikkat çekmektedir. Türkiye'de bir şirketin tasfiye prosedürleri yaklaşık 3,3 yıl sürmektedir ve alacaklar, alacaklarının kazanım oranı 20,2'dir. Maliyetler ise yüzde 15'tir. Meksika ise Türkiye'ye

kıyasla bu endekste oldukça önde yer almaktadır. Buna göre Meksika'da bir şirketin tasfiye prosedürleri yaklaşık 1,8 yıl sürmektedir ve alacaklar, alacaklarının kazanım oranı 64,2'dir. Maliyetler ise yüzde 18'dir. Bu durum bize Türkiye'de Meksika'ya oranla şirket tasfiyesinin, oldukça maliyetli ve uzun zaman alan bir süreç olduğunu göstermektedir.

## 2. 2011 YILI VERİLERİ

### 2.1. İş Kurma (Starting a Business) (2011 Yılı)

"İş Kurma" endeksi ile, iş kurmak isteyen bir girişimcinin yapması gereken tüm işlemler tespit edilerek bu prosedürlerin tamamlanması için harcanan gün ve maliyetler ölçülmektedir.

**Tablo 13: 2011 Yılı İş Kurma**

Starting a Business						
ÜLKELER	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Kişi Başına Gelir %)	Asgari Sermaye (Kişi Başına Gelir Yüzdesi %)	İş Yapma Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	6	7	20,8	9,2	0,36	67
TÜRKİYE	6	6	17,2	9,9	0,35	63

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>, Akses, S. İKV Değerlendirme Notu, 2012:4

Türkiye'yi değerlendiren raporda, Türkiye bu endekste, 63. sırada yer almaktadır. Türkiye'de bir iş yerinin açılması için altı işlemden geçilmesi gerekmekte ve bu işlemlerin yapılması da 6 gün sürmektedir. 2004 yılında yapılması gereken işlem sayısının 13 olduğu ve bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için toplam 38 gün gerektiği göz önünde tutulduğunda, iş kurma prosedürünün kolaylaştırıldığı, sürecin azaltılıp iyileştirildiği ve Avrupa Birliği kapsamında bu alanda iyi bir performans sergilendiği gözlenilmektedir (Akses, S. , 2012:5). Türkiye'de 2011 yılında iş kurma, kişi başına düşen milli gelirin yüzde 17,2'sine tekabül etmektedir. Bu oran geçen yıl 2010 yılında ise % 14,2'dir. 2004 yılında, bu oran yüzde 36,8'tir. 2010 ve 2011 yılları arasında, Türkiye'de kuruluş sözleşmesi ve diğer belgeler için alınan noter harçlarında indirimin sağlanmasıyla iş kurma daha az maliyetli bir hale getirilmiştir. Böylelikle, şirketlerin tescil süreci daha çabuk işler bir duruma getirilmiştir (Akses, S. , 2012:5). Buna karşılık olarak Meksika ise iş kurma endeksinde 2011 yılında 67. sırada yer almaktadır. Meksika'da bir iş yerinin açılması için 6 işlemden geçilmesi gerekmekte ve bu işlemlerin yapılması ise 7 gün sürmektedir. Bütün bunlara bağlı olarak Meksika ve Türkiye'yi iş kurma endeksi bakımından 2011 yılı verilerine dayanarak kıyasladığımızda, Türkiye'nin Meksika'ya oranla iş kurmanın daha kolay ve daha az maliyetli bir ülke olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

## 2.2. İnşaat İzinlerinin Alınması (Dealing with Constructing Permits) (2011 Yılı)

"İnşaat İzinlerinin Alınması" endeksi ile ülkenin en büyük ticari şehrinde basit bir ticaret malı deposunun inşa edilmesi için yapılması gereken işlemler ve bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için harcanan gün ve maliyetler göz önünde tutulmaktadır.

**Tablo 14: 2011 Yılı İnşaat İzinlerinin Alınması**

ÜLKELER	Dealing With Constructing Permits				
	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Kişi Başına Gelir %)	Lisans İle İlgili Kolaylık (%)	Sıra
MEKSİKA	11	149	367,2	0,22	22
TÜRKİYE	22	192	260,4	0,65	137

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>, Akses, S. İKV Değerlendirme Notu, 2012:5

Türkiye’de inşaat izni alınması için 22 farklı işlemten geçilmesi ve bu işlemlerin tamamlanması için toplam 192 gün gerekmektedir. Türkiye’de 2006 yılından bu yana işlem sürecinin kolaylaştırılmasına yönelik girişimlerde bulunulmadığı ancak bu işlemin maliyetinin düşürüldüğü gözlenilmektedir. Türkiye’de inşaat izninin alınması kişi başına düşen milli gelirin yüzde 260,4’üne tekabül etmektedir. 2006 yılında bu oran yüzde 431,5’tu (Akses, S. , 2012:6). Buna karşılık Meksika’da inşaat izni alınması için 11 farklı işlemten geçilmesi ve bu işlemlerin tamamlanması için de toplam 149 gün gerekmektedir. Meksika’da inşaat izninin alınması kişi başına düşen milli gelirin yüzde 367,2’ine tekabül etmektedir. Türkiye bu endekste, 137’üncü sırada yer almaktadır. Geçen yıla göre 4 sıra düşmüştür. Meksika ise 22. sırada yer almaktadır. Geçen yıla göre 15 sıra birden yükselerek önemli bir gelişme göstermiştir. Bu alanda, Meksika ile kıyaslandığında, Türkiye’nin çok daha geride kaldığı dikkat çekmektedir. Bu görüşü destekler nitelikte Avrupa Komisyonu’nun Türkiye 2011 İlerleme Raporu’nda Türkiye’de inşaat izninin alınması için yürütülen işlemlerin uzun sürdüğü belirtilmiştir.

## 2.3. Tapu Siciline Kayıt (Registering Property) (2011 Yılı)

"Tapu Siciline Kayıt" endeksi ile, bir şirketin başka bir şirketin mülkiyetini alması ve mülkiyeti kendi adına geçirmesi için gereken tüm işlemler değerlendirilmektedir.

**Tablo 15: 2011 Yılı Tapu Siciline Kayıt**

Registering Property					
ÜLKELER	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Mülk değerinin yüzdesi %)	Tapu Siciline Kayıt Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	7	74	5,3	0,54	105
TÜRKİYE	6	6	3,0	0,28	38

**Kaynak:** Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, 06/05/2014

Bu endekste, geçen seneye göre, Türkiye 2 sıra düşerek 38. sırada yer almaktadır. Türkiye’de bir mülkün tescil edilmesi için toplam 6 işlem gerekmektedir ve bu işlemlerin tamamlanması da 6 gün sürmektedir. Bu verilerde geçen yıla göre herhangi bir değişiklik söz konusu değildir. Buna karşılık Meksika ise bu endekste 6 sıra düşerek 105. sırada yer almıştır. Meksika’da bir mülkün tescil edilmesi için toplam 7 işlem gerekmektedir ve bu işlemlerin tamamlanması ise tam 74 gün sürmektedir. Bu durum ise işlemlerin çok yavaş tamamlanmasına sebep oluyor. Sonuç olarak bu endekste yer alan veriler bize Türkiye’nin Meksika’ya oranla, hem işlem sayısının daha az olup hem de bu işlemlerin tamamlanmasının daha kısa sürede gerçekleşmesi nedeniyle işlemlerin hızlı bir şekilde yapıldığını göstermektedir.

#### 2.4. Kredi Alma (Getting Credit) (2011 Yılı)

"Kredi alma" endeksi ile, ödünç alanların ve borç verenlerin kredi bilgi paylaşımları ve onların yasal hakları değerlendirilmektedir.

**Tablo 16: 2011 Yılı Kredi Alma**

Getting Credit							
ÜLKELER	Kredi Bilgilendirme İndeksi	Yasal Haklar Endeksindeki Gücü (0-10)	Kredi Alma Toplamı	Resmi Sicil Kapsamı (yetişkinlerin %)	Özel Büro Kapsamı (yetişkinlerin %)	Kredi Alma Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	6	5	11	0,0	71,6	0,35	46
TÜRKİYE	5	4	9	18,3	42,2	0,48	72

**Kaynak:** Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, 06/05/2014, Akses, S. İKV Değerlendirme Notu, 2012:7

Endekste, Türkiye’nin geçen seneye göre, 1 basamak düşerek 72. sıraya düştüğü görülmektedir. Buna karşılık Meksika ise geçen yıla göre 15 sıra birden yükselerek 46. sırada yer almıştır. Bu alandaki sıralamada, Türkiye’nin Meksika’nın çok gerisinde kaldığı dikkat çekmektedir. Bununla birlikte Meksika’nın bu endeksin tüm verilerinde Türkiye’ye karşı bir üstünlük sağladığını söyleyebiliriz. Bununla beraber 2005 yılından beri Türkiye’de, yasal haklar gücü ve kredi bilgi derinlik endekslerinde bir ilerleme kaydedilmediği ifade edilmektedir (Akses, S. İKV Değerlendirme Notu, 2012:7).

## 2.5. Yatırımcıların Korunması (Protecting Investors) (2011 Yılı)

"Yatırımcıların korunması" endeksi ile, yöneticilerin kendi çıkarları için şirketi kullanmalarına karşı azınlık hissedarların korunma gücü değerlendirilmektedir.

**Tablo 17: 2011 Yılı Yatırımcıların Korunması**

ÜLKELER	Protecting Investors					
	Bilgilendirme Endeksindeki derecesi (0-10)	Yönetici sorumluluk Endeksindeki derecesi (0-10)	Hissedar davalarındaki kolaylık endeksi (0-10)	Yatırımcı koruma endeksinin gücü (0-10)	Yatırımcıların Korunması Gücü (%)	Sıra
MEKSİKA	8	5	4	5,7	0,31	44
TÜRKİYE	9	4	4	5,7	0,40	59

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, 06/05/2014, Akses, S. İKV Değerlendirme Notu, 2012:7-8

"Yatırımcıların korunması" endeksinde Türkiye 59. sırada yer almaktadır. Meksika ise 44. sırada yer almaktadır. Bu alanda Meksika'nın Türkiye'ye karşı belirli bir üstünlüğü söz konusudur. Meksika'nın Türkiye'ye karşı yönetici sorumluluk endeksinde bir üstünlüğü olup hissedar davalarındaki kolaylık endeksi aynı ve bilgilendirme endeksi derecesi ise daha düşüktür. Bu alanda şimdiye kadar yapılan en önemli ilerleme 2007-2008 döneminde geliştirilen yeni yasal düzenlemedir. Bu düzenleme sonucunda yeni yasaya göre, bir işlemin gerçekleşmesinde önce bağımsız bir denetçi tarafından işlemin kontrol edilmesi amaçlanmaktadır (Akses, S. , 2012:8).

## 2.6. Vergilerin Ödenmesi (Paying Taxes) (2011 Yılı)

"Vergilerin Ödenmesi" endeksi ile, orta boy işletmelerin ödemesi gerektiği vergileri ve ödenilen vergilerinin şirket için getirdiği idari külfet dikkate alınmaktadır.

**Tablo 18: 2011 Yılı Vergilerin Ödenmesi**

ÜLKELER	Paying Taxes				
	Vergi Sayısı (Yılda Kaç Ödeme)	Zaman (Yıl Başına Saat)	Toplam Vergi Oranı (Karın Yüzdesi Olarak %)	Vergi Ödeme Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	6	404	50,5	0,54	107
TÜRKİYE	11	226	43,3	0,45	75

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, 06/05/2014, Akses, S. İKV Değerlendirme Notu, 2012:8, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises

2011 yılında yayınlanan Rapora göre, "Vergilerin ödenmesi" endeksinde, Türkiye 75. sırada yer almaktadır. Türkiye'de şirketlerin vergi ödemek için yılda 226 saat ayırdıkları tespit edilmiştir. Buna karşılık Meksika "Vergilerin ödenmesi" endeksinde, 107. sırada yer almaktadır. Bununla birlikte Meksika'da şirketlerin vergi ödemek için yılda 404 saat ayırdıkları görülmektedir. Bu



verilere bağı olarak Türkiye'nin Meksika'ya oranla vergilerin ödenmesi endeksinde şirketlere daha büyük avantaj sağlayan bir sisteme sahip olduklarını ifade edebiliriz. 2006 yılında, Türkiye'de toplam vergi oranının karın yüzde 53'ü (Akses, S. , 2012:8) ve 2011 yılında ise yüzde 43,3'ünü oluşturduğu gözlenilmektedir. Bununla birlikte raporda 2010 ve 2011 döneminde Türkiye'de şirketlere yüzde 5 avantaj getiren sosyal güvenlik primi indiriminin sağlandığı belirtilmiştir. Sonuç olarak Türkiye'nin vergilerin ödenmesi açısından Meksika'dan daha ileri bir düzeyde olduğunu ifade edebiliriz.

## 2.7. Sınır Ötesi Ticaret (Trading Across Borders) (2011 Yılı)

"Sınır Ötesi Ticaret" endeksi ile, malların deniz taşımacılığı ile ihracat veya ithal edilmesi için gerekli belgelerin yanı sıra tüm bu sevkiyat işleminin süresi ve maliyeti göz önünde tutulmaktadır.

**Tablo 19: 2011 Yılı Sınır Ötesi Ticaret**

Trading Across Borders								
ÜLKELER	İhracat İçin Gerekli Belge Sayısı	İhracat etmek için gerekli süre (Gün)	İhracat Bedeli (Konteyner Başına \$)	İthalat için gerekli belgeler sayısı	İthalat etmek için gerekli süre (Gün)	İthalat bedeli (konteyner başına dolar)	Sınır Ötesi Ticaretin Kolaylığı %	Sıra
MEKSİKA	4	12	1.420	4	12	1.880	0,33	58
TÜRKİYE	7	13	990	8	14	1.063	0,39	76

**Kaynak:** Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>

"Sınır Ötesi Ticaret" endeksinde, Türkiye 76. sırada yer almaktadır. Meksika ise bu endekste 58. sırada yer almaktadır. Türkiye'de ihracat için 7 belgenin gerektiği kaydedilmiş olup ve ihracat işlemleri de 13 gün sürmektedir. Türkiye'de konteynır başına ihracatın maliyeti 990 dolar olarak hesaplanmaktadır. İthalat için ise 8 belge gerekmektedir ve ithalat işlemi için toplam 14 gün gerekmektedir. Türkiye'de ithalatın konteynır başına maliyeti ise 1063 dolar olarak belirtilmiştir. Meksika'da ise ihracat için 4 belgenin gerektiği kaydedilmiş olup ve ihracat işlemleri de 12 gün sürmektedir. Meksika'da konteynır başına ihracatın maliyeti 1.420 dolar olarak hesaplanmaktadır. İthalat için ise, 4 belge gerekmektedir ve ithalat işlemi için toplam 12 gün gerekmektedir. Meksika'da ithalatın konteynır başına maliyeti ise 1.880 dolar olarak belirtilmiştir. Bununla birlikte özellikle 2008 yılında, ticaret belgelerinin hazırlanması için gerekli sürenin azaltılmasıyla birlikte, Türkiye'de ithalat ve ihracat işlemlerinin önemli derecede kolaylaştırıldığı görülmektedir (Akses, S. , 2012:9). Bu gelişmelere rağmen Türkiye hem Meksika hem de kıyaslandığı AB Üyesi ülkelere oranla hala hem ihracat hem de ithalat için en çok belge talep eden ülke konumundadır.

## 2.8. Sözleşmelerin Uygulanması (Enforcing Contracts) (2011 Yılı)

"Sözleşmelerin Uygulanması" endeksi ile yerel mahkemelerde adli sistemin bir ticaret davasını çözmesi konusunda ne kadar etkin olduğu değerlendirilmektedir.

**Tablo 20: 2011 Yılı Sözleşmelerin Uygulanması**

ÜLKELER	Enforcing Contracts				
	İşlem (sayı)	Süre (gün)	Maliyet (Talebin Yüzdesi %)	Sözleşmelerin Uygulanması Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	38	415	32,0	0,45	81
TÜRKİYE	36	420	27,9	0,25	26

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, Akses, S. İKV Değerlendirme Notu, 2012:9

Türkiye "Sözleşmelerin Uygulanması" endeksinde, dünya ülkeleri arasında 26. sırada yer almaktadır. Bir ticari sözleşmenin uygulanabilmesi için 36 işlem gerektiği ve bu işlemlerin tamamlanması için de 420 gün gerektiği gözlenilmektedir. Buna karşılık Meksika'da ise ticari bir sözleşmenin imzalanması için 38 işlem gerektiği ve bu işlemlerin tamamlanma sürecinin de 415 gün sürdüğü görülmektedir. Bu bakımdan Türkiye'de sözleşmelerin uygulanma süreci bakımından Meksika'dan daha ileri bir düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Meksika'da sözleşmelerin uygulanma sürecinin Türkiye'den uzun sürdüğünü ifade edebiliriz.

## 2.9. İflasın Çözümü (Resolving Insolvency) (2011 Yılı)

"İflasın Çözümü" endeksi ile iç varlıklara ilişkin tasfiye süresi, maliyeti ve sonucu değerlendirilmektedir.

**Tablo 21: 2011 Yılı İflasın Çözümü**

ÜLKELER	Resolving Insolvency				
	Süre (yıl)	Maliyet (Mülkün Yüzdesi Olarak %)	Kazanım Oranı (dolar başına sent)	Sıra	
MEKSİKA	1,8	18	66,7	32	
TÜRKİYE	3,3	15	21,1	120	

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>,06/05/2014,Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, Akses, S. İKV Değerlendirme Notu, 2012:10

Bu endekste, Türkiye geçen seneye göre 1 basamak yükselerek 120'nci sıraya gelmiştir. Meksika ise 8 sıra birden gerileyerek 32. sırada yer almıştır. Türkiye'de bir şirketin tasfiye prosedürleri yaklaşık 3,3 yıl sürmektedir ve alacaklar, alacaklarının kazanım oranı 21,1'dir. Maliyetler ise yüzde 15'tir. Meksika'da ise bir şirketin tasfiye prosedürleri yaklaşık 1,8 yıl sürmektedir ve alacaklar, alacaklarının kazanım oranı 66,7'dir. Maliyetleri ise %18'dir. Bu

göstergeler bize Türkiye'de Meksika'ya oranla şirket tasfiyesinin, oldukça maliyetli ve uzun zaman alan bir süreç olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak bu alanda Türkiye'nin sıralamada hem Meksika hem de bir çok AB Üyesi ülkenin gerisinde kaldığını ifade edebiliriz.

### 3. 2012 YILI VERİLERİ

#### 3.1. İş Kurma (Starting a Business) ) (2012 Yılı)

"İşe Başlama Kolaylığı" endeksi ile iş kurmak isteyen bir girişimcinin yapması gereken tüm işlemler tespit edilerek bu prosedürlerin tamamlanması için harcanan gün ve maliyetler ölçülmektedir.

**Tablo 22: 2012 Yılı İş Kurma**

Starting a Business						
ÜLKELER	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Kişi Başına Gelir %)	Asgari Sermaye (Kişi Başına Gelir Yüzdesi %)	İş Yapma Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	6	6	18,8	8,4	0,40	75
TÜRKİYE	6	6	11,2	8,7	0,36	61

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises

Türkiye'yi değerlendiren raporda, Türkiye bu endekste, 2012 yılında 61'inci sırada yer almaktadır. Türkiye'de bir iş yerinin açılması için 6 işlemden geçilmesi gerekmekte ve bu işlemlerin yapılması 6 gün sürmektedir. Buna karşılık olarak Meksika ise bu endekste 2012 yılında 75. sırada yer almaktadır. Meksika'da bir iş yerinin açılması için 6 işlemden geçilmesi gerekmekte ve bu işlemlerin yapılması ise yine 6 gün sürmektedir. İş kurma kolaylığı açısından Türkiye Meksika'dan daha ileri bir konumda yer almaktadır. Türkiye'de iş kurma, kişi başına düşen milli gelirin yüzde 11,2'ine tekabül etmektedir. Meksika'da ise bu oran yüzde 18,8'dir. Bununla birlikte 2010 ve 2011 yılları arasında, Türkiye'de kuruluş sözleşmesi ve diğer belgeler için alınan noter harçlarında indirim sağlanmasıyla iş kurma daha az maliyetli hale getirilmiştir. Böylelikle, şirketlerin tescil süreci daha çabuk işler bir duruma getirilmiştir.

Avrupa Komisyonu'nun Türkiye için hazırladığı 2012 İlerleme Raporu'nda, Türkiye'de iş kurma süreci uygulamalarında bazı yeni düzeltmeler yapıldığı, ancak iş yeri açma sürecinin halen oldukça maliyetli olduğu vurgulanmıştır. Geçen sene de olduğu gibi, bu yılki İlerleme Raporu'nda da, Avrupa Komisyonu'nca, Türkiye'de şirket hesaplarının ve maddi varlıklarının tescili için alınan bazı harçların şeffaf olmadığı hususu da eleştirilmiştir. Ayrıca, bu yıl da, Avrupa Komisyonu, Ticaret sicili kaydı harçlarının yüksekliğine dikkat çekmiştir (Akses, S. , 2012:5).

### 3.2. İnşaat İzinlerinin Alınması (Dealing With Constructing Permits) (2012 Yılı)

"İnşaat İzinlerinin Alınması" endeksi ile ülkenin en büyük ticari şehrinde basit bir ticaret malı deposunun inşa edilmesi için yapılması gereken işlemler ve bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için harcanan gün ve maliyetler göz önünde tutulmaktadır.

**Tablo 23: 2012 Yılı İnşaat İzinlerinin Alınması**

ÜLKELER	Dealing with Constructing Permits				
	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Kişi Başına Gelir %)	Lisans İle İlgili Kolaylık (%)	Sıra
MEKSİKA	11	94	333,0	0,33	43
TÜRKİYE	22	193	183,2	0,71	155

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises

Türkiye'de inşaat izni alınması için 22 farklı işlemde geçilmesi ve bu işlemlerin tamamlanması için toplam 193 gün gerekmektedir. Meksika'da ise inşaat izni alınması için 11 farklı işlemde geçilmesi ve bu işlemlerin tamamlanması için de toplam 94 gün gerekmektedir. Türkiye'de 2006 yılından bu yana işlem sürecinin kolaylaştırılmasına yönelik girişimlerde bulunulmadığı ancak bu işlemin maliyetinin düşürüldüğü gözlenmektedir. Türkiye'de inşaat izninin alınması, kişi başına düşen milli gelirin yüzde 183,2'sine tekabül etmektedir. 2005 yılında bu oran yüzde 431,5; 2011 yılında ise bu oran yüzde 260,4'tü (Akses, S. , 2012:6). Meksika'da ise inşaat izninin alınması, kişi başına düşen milli gelirin yüzde 333,0'a tekabül etmektedir. Bu verilere dayanarak Meksika'nın inşaat izni alınmasında endeksinde Türkiye'ye göre daha hızlı ve ilerlemiş olduğunu sonucuna ulaşabiliriz. Bununla birlikte Avrupa Komisyonu'nun Türkiye 2012 İlerleme Raporu'nda belirtildiği gibi, inşaat izninin alınması için yürütülen işlemler halen uzun sürmekte ve maliyetli bulunmaktadır.

### 3.3. Elektrik Bağlatma (Getting Electricity) (2012 Yılı)

"Elektrik bağlatma" endeksi ile yerel bir işletmenin elektrik bağlantısını kurmak için geçmesi gereken işlemler ve ayrıca bu işlemlerin tamamlanması için gereken süre ve harcanan maliyet hesaplanmaktadır.

**Tablo 24: 2012 Yılı Elektrik Bağlatma**

Getting Electricity					
ÜLKELER	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Kişi Başına Gelirin Yüzdesi % )	Elektrik Bağlatma Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	9	114	395,5	0,62	142
TÜRKİYE	5	70	624,4	0,40	72

**Kaynak:** Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>

"Elektrik bağlatma kolaylığı" sıralamasında Türkiye 72. sırada yer almaktadır. Türkiye'de şirketler tesislerine toplam 70 günde elektrik bağlatabilmektedirler. Kıyaslama yaptığımız Meksika "Elektrik bağlatma kolaylığı" endeksinde 142. sırada yer almaktadır. Meksika'da şirketler tesislerine toplam 114 günde elektrik bağlatabilmektedirler. Bununla birlikte Danimarka dışında kıyaslama yapılan diğer AB Üye Devletleri'ne göre, Türkiye'de bu süreç daha az sürmektedir (Akses, S. , 2012:11). Ancak buna karşılık, maliyetin çok yüksek olduğuna dikkat çekilmektedir. Bunun bir nedenini belki Avrupa Komisyonu'nun İlerleme Raporu'nda değinildiği gibi elektrik sektörünün serbestleştirilmesinin düzensiz bir şekilde ilerlemesi teşkil etmektedir.

### 3.4. Tapu Siciline Kayıt (Registering Property) (2012 Yılı)

**Tablo 25: 2012 Yılı Tapu Siciline Kayıt**

Registering Property					
ÜLKELER	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Mülk değerinin yüzdesi %)	Tapu Siciline Kayıt Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	7	74	5,3	0,66	140
TÜRKİYE	6	6	3,3	0,29	44

**Kaynak:** Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>

Bu endekste, Türkiye 44. sırada yer almaktadır. Meksika ise 140. sırada yer almaktadır. Türkiye'de bir mülkün tescil edilmesi için toplam 6 işlem gerekmektedir ve bu işlemlerin tamamlanması da 6 gün sürmektedir. Buna karşılık Meksika'da ise bir mülkün tescil edilmesi için toplam 7 işlem gerekmektedir ve bu işlemlerin tamamlanması 74 gün sürmektedir. Bu sonuçlardan hareketle Meksika'da işlemlerin tamamlanma süresinin çok yavaş ilerlediği sonucuna ulaşabiliriz. Türkiye'de hem işlem sayısının az olup hem de işlemin tamamlanmasının daha kısa sürede gerçekleşmesi işlemlerin hızlı bir şekilde yapıldığının ve işlem maliyetlerinin düşük olduğunun bir göstergesidir. Bununla birlikte Türkiye'de mülkiyetin tapuya tescil edilmesi ise mülk değerinin yüzde 3,3'ü oranındadır. Meksika'da ise bu oran %5,3'tür. Buna ek olarak geçen sene olduğu gibi Avrupa Komisyonu'nun Türkiye 2012 İlerleme Raporu'nda, mülkiyet hakları alanının iyi işlediği belirtilmiştir (Akses, S. , 2012:7).

### 3.5. Kredi Alma (Getting Credit) (2012 Yılı)

"Kredi alma" endeksi ile, ödünç alanların ve borç verenlerin kredi bilgi paylaşımları ve onların yasal hakları değerlendirilmektedir.

**Tablo 26: 2012 Yılı Kredi Alma**

ÜLKELER	Getting Credit						Sıra
	Kredi Bilgilendirme Endeksi	Yasal Haklar Endeksindeki Gücü (0-10)	Kredi Toplamı	Resmi Sicil Kapsamı (yetişkinlerin %)	Özel Büro Kapsamı (yetişkinlerin %)	Kredi Alma Kolaylığı (%)	
MEKSİKA	6	6	12	0,0	98,1	0,25	40
TÜRKİYE	5	4	9	23,8	60,5	0,53	78

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises

2012 yılında yayınlanan rapora göre kredi alma endeksinde, Türkiye'nin 78'inci sırada olduğu görülmektedir. Geçen yıla göre 6 sıra birden düştüğü görülmektedir. Bununla birlikte Meksika ise 40. sırada yer almakta olup geçen seneye göre 6 sıra birden yükselmiştir. Bu verilere dayanarak yapılan kıyaslamada Meksika'nın kredi alma endeksinde Türkiye'den daha iyi bir konumda yer aldığı sonucunu çıkarabiliriz. Türkiye'nin bu alandaki sıralamada 2005 yılından beri, yasal haklar gücü ve kredi bilgi derinlik endekslerinde bir ilerleme kaydedemediği ifade edilmektedir.

### 3.6. Yatırımcıların Korunması (Protecting Investors) (2012 Yılı)

"Yatırımcıların korunması" endeksi ile, yöneticilerin kendi çıkarları için şirketi kullanmalarına karşı azınlık hissedarların korunma gücü değerlendirilmektedir.

**Tablo 27: 2012 Yılı Yatırımcıların Korunması**

ÜLKELER	Protecting Investors					Sıra
	Bilgilendirme Endeksindeki derecesi (0-10)	Yönetici sorumluluk Endeksindeki derecesi (0-10)	Hissedar davalarındaki kolaylık endeksi (0-10)	Yatırımcı koruma endeksinin gücü (0-10)	Yatırımcıların Korunması Gücü (%)	
MEKSİKA	8	5	4	5,7	0,35	46
TÜRKİYE	9	4	4	5,7	0,42	65

**Kaynak:** Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, 06/05/2014

"Yatırımcıların korunması" endeksinde Türkiye 65. sırada Meksika ise 46. sırada yer almaktadır. Bu bakımdan Meksika'nın Türkiye'ye oranla yatırımcı koruma endeksinin gücü bakımından ileri bir düzeyde olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Bununla birlikte yatırımcıların korunması alanında hiçbir değişiklik kaydedilmemiştir ancak diğer ülkelerin gelişmelerine göre kıyaslandığında, geçen yıla göre Türkiye'nin performansının düştüğü gözlenilmektedir. Türkiye bu alanda 2011 yılına göre 6 sıra birden gerileyerek 65. sırada yer almıştır. Bu bakımdan Türkiye'de bu alanda kaydedilen en

önemli ilerleme 2007 ve 2008 döneminde geliştirilen yeni yasal düzenlemedir. Söz konusu yeni yasaya göre, bir işlemin gerçekleşmesinde önce bağımsız bir denetçi tarafından işlemin kontrol edilmesi istenmektedir (Akses, S. , 2012:8).

### 3.7. Vergilerin Ödenmesi (Paying Taxes) (2012 Yılı)

"Vergilerin Ödenmesi" endeksi ile, orta boy işletmelerin ödemesi gerektiği vergileri ve ödenilen vergilerinin şirket için getirdiği idari külfet dikkate alınmaktadır.

**Tablo 28: 2012 Yılı Vergilerin Ödenmesi**

ÜLKELER	Paying Taxes					Sıra
	Vergi Sayısı (Yılda Kaç Ödeme)	Zaman (Yıl Başına Saat)	Toplam Vergi Oranı (Karın Yüzdesi Olarak %)	Vergi Ödeme Kolaylığı (%)		
MEKSİKA	6	347	52,7	0,54	109	
TÜRKİYE	11	226	40,0	0,44	79	

**Kaynak:** Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>

2012 yılında yayınlanan rapora göre, "Vergilerin Ödenmesi" endeksinde, Türkiye 79. sırada yer almaktadır. Türkiye'de şirketlerin vergi ödemek için yılda 226 saat ayırdıkları tespit edilmiştir. Buna karşılık Meksika ise bu endekste 109. sırada yer almaktadır. Meksika'da şirketlerin vergi ödemek için yılda 347 saat ayırdıkları tespit edilmiştir. Türkiye'de toplam vergi oranının karın yüzde 40'ı olduğu görülmektedir. Meksika'da ise bu oranın %52,7 olduğu görülmektedir. 2011 yılına oranla Meksika ve Türkiye'nin bu alanda seyreden göstergeleri arasında birbirlerine kıyasla önemli farklılıklar oluşmamıştır. Bu bakımdan Meksika'nın Türkiye'ye oranla vergilerin ödenmesi endeksinde daha geride olduğunu söyleyebiliriz.

### 3.8. Sınır Ötesi Ticaret (Trading Across Borders) (2012 Yılı)

"Sınır Ötesi Ticaret" endeksi ile malların deniz taşımacılığı ile ihraç veya ithal edilmesi için gerekli belgelerin yanı sıra tüm bu sevkiyat işlemin süresi ve maliyeti göz önünde tutulmaktadır.

**Tablo 29: 2012 Yılı Sınır Ötesi Ticaret**

ÜLKELER	Trading Across Borders						Sınır Ötesi Ticaretin Kolaylığı %	Sıra
	İhracat için Gerekli Belge Sayısı	İhracat etmek için gerekli süre (Gün)	İhracat Bedeli (Konteyner Başına \$)	İthalat için gerekli belgeler sayısı	İthalat etmek için gerekli süre (Gün)	İthalat bedeli (konteyner başına dolar)		
MEKSİKA	4	12	1.450	4	12	1.780	0,33	59
TÜRKİYE	7	13	990	8	14	1.063	0,39	80

**Kaynak:** Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>

"Sınır Ötesi Ticaret" endeksinde, Türkiye 80'inci sırada yer alırken Meksika 59. sırada bulunmaktadır. Türkiye bu endekste geçen yıla göre 4 sıra, Meksika ise bir sıra gerilemiştir. Türkiye'de ihracat için 7 belgenin gerektiği kaydedilmiş olup ihracat işlemleri de 13 gün sürmektedir. Türkiye'de konteynır başına ihracatın maliyeti 990 dolar olarak hesaplanmaktadır. İthalat için ise, 8 belge gerekmektedir ve ithalat işlemi için toplam 14 gün gerekmektedir. Türkiye'de ithalatın konteynır başına maliyeti ise 1063 dolardır. Meksika'da ise ihracat için 4 belgenin gerektiği kaydedilmiş olup ihracat işlemleri de 12 gün sürmektedir. Meksika'da konteynır başına ihracatın maliyeti 1450 dolar olarak hesaplanmaktadır. İthalat için ise, 4 belge gerekmektedir ve ithalat işlemi için toplam 12 gün gerekmektedir. Meksika'da ithalatın konteynır başına maliyeti ise 1780 dolardır.

Türkiye'de yıllar içinde özellikle 2008 yılında ticaret belgelerinin hazırlanması için gerekli sürenin azaltılmasıyla, Türkiye'de ithalat ve ihracat işlemlerinin önemli derecede kolaylaştırıldığı gözlenmektedir (Akses, S. , 2012:9). Bütün bu olumlu gelişmelere rağmen Türkiye kıyaslama yaptığımız Meksika ve diğer AB üyesi Ülkelere göre hem ihracat hem de ithalat için en çok belge talep eden ülke konumunda yer aldığını söyleyebiliriz.

### 3.9. Sözleşmelerin Uygulanması (Enforcing Contracts) (2012 Yılı)

"Sözleşmelerin Uygulanması" endeksi ile yerel mahkemelerde adli sistemin bir ticaret davasını çözmesi konusunda ne kadar etkin olduğu değerlendirilmektedir.

**Tablo 30: 2012 Yılı Sözleşmelerin Uygulanması**

ÜLKELER	Enforcing Contracts				
	İşlem (sayı)	Süre (gün)	Maliyet (Talebin Yüzdesi %)	Sözleşmelerin Uygulanması Kolaylığı (%)	Sıra
<b>MEKSİKA</b>	38	415	32,0	0,46	81
<b>TÜRKİYE</b>	36	420	27,9	0,37	51

**Kaynak:** Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>

Türkiye "Sözleşmelerin Uygulanması" endeksinde, 51. sırada yer almaktadır. Bir ticari sözleşmenin uygulanabilmesi için 36 işlem gerektiği ve bu işlemlerin tamamlanması için 420 gün gerektiği gözlenmektedir. Meksika ise bu endekste 81. sırada yer almaktadır. Meksika'da bir ticari sözleşmenin uygulanabilmesi için 38 işlem gerekmekte ve bu işlemlerin tamamlanması için 415 gün gerektiği görülmektedir. Sonuç olarak sözleşme uygulama süreci Türkiye'de uzundur. Ancak bazı AB Üyesi Devletlerde de bu süreç daha uzun olabilmektedir.

Buna göre bazı AB Üye Devletleri'nde sözleşmenin uygulanması sürecinin Türkiye'den de oldukça uzun sürdüğü gözlenilmektedir: Örneğin, Polonya'da 685 gün, Yunanistan'da 819, İtalya'da ise 1210 gün gerekmektedir (Akses, S. , 2012:10). Avrupa Komisyonu'nun Türkiye 2012 İlerleme Raporu'nda, ticari sözleşmelerin uygulanması için uzun bir süreçten geçildiği vurgulanmaya devam edilmektedir. Bu sürecin uzamasına neden olan en önemli etken ise ticaret mahkemeleri hakimlerinin ileri düzeyde uzmanlıklarının olmaması öne



sürülmüştür. Buna ilaveten, mahkeme dışı yollardan uzlaşma mekanizmalarına müracaat edilmediği de belirtilmiştir. Ancak geçtiğimiz son dönemde, yeni bir hukuk muhakemeleri usulü kanunu kabul ederek sözleşmelerin uygulanmalarını kolaylaştırılmasına yönelik önemli bir adım atılmıştır (Akses, S. , 2012:10).

### 3.10. İflasın Çözümü (Resolving Insolvency) (2012 Yılı)

"İflasın Çözümü" endeksi ile iç varlıklara ilişkin tasfiye süresi, maliyeti ve sonucu değerlendirilmektedir.

**Tablo 31: 2012 Yılı İflasın Çözümü**

Resolving Insolvency					
ÜLKELER	Süre (yıl)	Maliyet (Mülkün Yüzdesi Olarak %)	Kazanım Oranı (dolar başına sent)	İflas Çözümünün Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	1,8	18	67,1	0,13	24
TÜRKİYE	3,3	15	22,3	0,65	124

**Kaynak:** Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium-Size Enterprises, <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics,06/05/2014>

Bu endekste, Türkiye geçen seneye göre dört basamak düşerek 124'üncü sırada yer almaktadır. Meksika ise 8 basamak yükselerek 24. sıraya ilerlemiştir. Buna bağlı olarak Meksika'nın bu endekste, Türkiye'ye oranla oldukça üstün olduğunu ifade edebiliriz. Bu alanda Türkiye'nin sıralamada çok geride kaldığı dikkat çekmektedir. Türkiye'de bir şirketin tasfiye prosedürleri yaklaşık 3,3 yıl sürmektedir ve alacaklar, alacaklarının sadece 22,3'ünü tahsil edebilmektedirler. Buna karşılık Meksika'da ise bu oran 67,1'dir. Bu göstergeler bize Meksika'nın Türkiye'ye oranla işletmelerin tasfiyesinde daha hızlı ve düşük maliyetli olduğunu göstermektedir. Avrupa Komisyonu'nun Türkiye 2012 İlerleme Raporu'nda, Türkiye'de şirket tasfiyesinin hala oldukça maliyetli ve uzun zaman alan bir süreç olduğuna dikkat çekilmektedir (Akses, S. , 2012:10).

## 4. 2013 YILI VERİLERİ

### 4.1. İş Kurma (Starting a Business) ) (2013 Yılı)

"İşe Başlama Kolaylığı" endeksi ile iş kurmak isteyen bir girişimcinin yapması gereken tüm işlemler tespit edilerek bu prosedürlerin tamamlanması için harcanan gün ve maliyetler ölçülmektedir.

**Tablo 32: 2013 Yılı İş Kurma Endeksi**

ÜLKELER	Starting a Business					Sıra
	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Kişi Başına Gelir %)	Asgari Sermaye (Kişi Başına Gelir Yüzdesi %)	İş Yapma Kolaylığı (%)	
MEKSİKA	6	6	20,0	0,0	0,25	41
TÜRKİYE	6	6	10,5	7,2	0,37	73

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#DataYears>, Erişim Tarihi, 06/05/2014

2013 yılında yayınlanan rapora göre iş kurma endeksinde Türkiye, 73. sırada yer almaktadır. Türkiye’de bir iş yerinin açılması için 6 işlemden geçilmesi gerekmekte ve bu işlemlerin yapılması 6 gün sürmektedir. Buna karşılık Meksika bu endekste 41. sırada yer almaktadır. Bununla birlikte Meksika’da yine bir iş yerinin açılması için altı işlemten geçilmesi gerekmekte ve bu işlemlerin yapılması da 6 gün sürmektedir. Bu verilere dayanarak rahatlıkla Meksika’da iş kurmanın Türkiye’ye oranla daha kolay olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Türkiye’de 2004 yılında yapılması gereken işlem sayısının 13 olduğu ve bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için toplam 38 gün gerektiği göz önünde tutulduğunda, iş kurma prosedürünün kolaylaştırıldığı, sürecin azaltıldığı ve Avrupa Birliği kapsamında bu alanda iyi bir performans sergilendiği gözlenilmektedir (Akses, S. , 2012:5). Türkiye’de iş kurma, kişi başına düşen milli gelirin yüzde 10,5’ine tekabül etmektedir. Meksika’da ise bu oran yüzde 20’dir. 2010 ve 2011 yılları arasında, Türkiye’de kuruluş sözleşmesi ve diğer belgeler için alınan noter harçlarında indirim sağlanmasıyla iş kurma daha az maliyetli bir hale getirilmiştir. Böylelikle, şirketlerin tescil süreci daha çabuk işler bir duruma getirilmiştir.

#### 4.2. İnşaat İzinlerinin Alınması (Dealing With Constructing Permits) (2013 Yılı)

"İnşaat İzinlerinin Alınması" endeksi ile ülkenin en büyük ticari şehrinde basit bir ticaret malı deposunun inşa edilmesi için yapılması gereken işlemler ve bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için harcanan gün ve maliyetler göz önünde tutulmaktadır.

**Tablo 33: 2013 Yılı İnşaat İzinlerinin Alınması**

ÜLKELER	Dealing with Constructing Permits					Sıra
	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Kişi Başına Gelir %)	Lisans İle İlgili Kolaylık (%)		
MEKSİKA	11	82	322,7	0,51	41	
TÜRKİYE	20	183	152,3	0,72	147	

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#DataYears>, Erişim Tarihi, 06/05/2014

Türkiye’de inşaat izni alınması için 20 farklı işlemten geçilmesi ve bu işlemlerin tamamlanması için toplam 183 gün gerekmektedir. Meksika’da ise 11 farklı işlemten geçilmesi ve bu işlemlerin tamamlanması için de 82 gün

gerekmektedir. Türkiye'de 2006 yılından bu yana işlem sürecinin kolaylaştırılmasına yönelik girişimlerde bulunulmadığı ancak bu işlemin maliyetinin düşürüldüğü gözlenilmektedir. Türkiye'de inşaat izninin alınması, kişi başına düşen milli gelirin yüzde 152,3'üne tekabül etmektedir. Meksika'da ise yüzde 322,7'si olarak gerçekleşmektedir. Türkiye bu endekste, 147. sırada yer almaktadır. Buna karşılık ise Meksika 41. sırada yer almaktadır. Bu alanda Türkiye Meksika ile kıyaslandığında oldukça geride kalmaktadır. Aynı zamanda bu alanda, AB Üye Devletleri ile kıyaslandığında da yine Türkiye'nin çok geride kaldığı görülmektedir.

#### 4.3. Elektrik Bağlatma (Getting Electricity) (2013 Yılı)

"Elektrik bağlatma" endeksi ile yerel bir işletmenin elektrik bağlantısını kurmak için geçmesi gereken işlemler ve ayrıca bu işlemlerin tamamlanması için gereken süre ve harcanan maliyet hesaplanmaktadır.

**Tablo 34: 2013 Yılı Elektrik Bağlatma**

Getting Electricity					
ÜLKELER	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Kişi Başına Gelirin Yüzdesi % )	Elektrik Bağlatma Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	7	95	382,8	0,59	133
TÜRKİYE	5	70	517,9	0,39	67

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#DataYears>, Erişim Tarihi, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium Size Enterprises

"Elektrik bağlatma kolaylığı" sıralamasında Türkiye 67. sırada yer almaktadır. Türkiye'de şirketler tesislerine toplam 70 günde elektrik bağlatabilmektedirler. Buna karşılık olarak ise Meksika bu endekste 133. sırada yer almaktadır. Bununla birlikte Meksika'da şirketler tesislerine toplam 95 günde elektrik bağlatabilmektedirler. Buradan hareketle Türkiye Meksika'ya oranla şirketlerin tesislerine elektrik bağlatabilmelerinde süreç daha kısa sürmekte olup maliyetler yüksek olmaktadır. Kıyaslanan Danimarka dışındaki diğer AB Üye Devletleri'ne göre, Türkiye'de tesislere elektrik bağlatma süreci daha az sürmektedir. Ancak buna karşılık, maliyetin çok yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Bunun bir nedeni olarak Avrupa Komisyonu'nun İlerleme Raporu'nda değinildiği gibi elektrik sektörünün serbestleştirilmesinin düzensiz bir şekilde ilerlemesi gösterilebilir (Akses, S. , 2012:11).

#### 4.4. Tapu Siciline Kayıt (Registering Property) (2013 Yılı)

Tablo 35: 2013 Yılı Tapu Siciline Kayıt

ÜLKELER	Registering Property				
	İşlem Sayısı	Gün	Maliyet (Mülk değerinin yüzdesi %)	Tapu Siciline Kayıt Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	7	74	5,3	0,67	145
TÜRKİYE	6	6	3,3	0,29	42

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, Erişim Tarihi, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium Size Enterprises

Bu endekste, geçen seneye göre, Türkiye iki sıra yükselerek 42. sırada yer almaktadır. Türkiye'de bir mülkün tescil edilmesi için toplam 6 işlem gerekmektedir ve bu işlemlerin tamamlanması 6 gün sürmektedir. Meksika ise geçen seneye göre 5 sıra birden düşüp 145. sırada yer almaktadır. Meksika'da bir mülkün tescil edilmesi için toplam 7 işlem gerekmektedir ve bu işlemlerin tamamlanması 74 gün sürmektedir. Bu çalışmada temel olarak alınan Meksika ile kıyasladığımızda bu işlemlerin tamamlanmasının Türkiye'de çok daha kısa sürdüğü görülmektedir. Bununla birlikte Türkiye'de mülkiyetin tapuya tescil edilmesi ise mülk değerinin yüzde 3,3 oranındadır. Bununla birlikte Avrupa Komisyonu'nun Türkiye İlerleme Raporu'nda, mülkiyet hakları alanının Türkiye'de iyi işlediği belirtilmiştir (Akses, S. , 2012:6-7).

#### 4.5. Kredi Alma (Getting Credit) (2013 Yılı)

"Kredi alma" endeksi ile, ödünç alanların ve borç verenlerin kredi bilgi paylaşımları ve onların yasal hakları değerlendirilmektedir.

Tablo 36: 2013 Yılı Kredi Alma

ÜLKELER	Getting Credit						Sıra
	Kredi Bilgilendirme Endeksi	Yasal Haklar Endeksindeki Gücü (0-10)	Kredi Toplamı	Resmi Sicil Kapsamı (yetişkinlerin %)	Özel Büro Kapsamı (yetişkinlerin %)	Kredi Alma Kolaylığı (%)	
MEKSİKA	6	6	12	0,0	99,2	0,28	40
TÜRKİYE	5	4	9	23,5	63,0	0,56	82

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, Erişim Tarihi, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium Size Enterprises

Endekste, Türkiye'nin 82. sırada olduğu görülmektedir. Meksika'nın ise 40. sırada yer aldığı görülmektedir. Bu alandaki sıralamada, 2005 yılından beri, yasal haklar gücü ve kredi bilgi derinlik endekslerinde bir ilerleme kaydedilmemiştir (Akses, S. , 2012:7). Meksika'nın verilen göstergelere bağlı olarak özel kapsamda kredi sağlamada Türkiye'ye oranla oldukça büyük bir üstünlük sağladığını söyleyebiliriz. Aynı şekilde Meksika'nın yasala haklar endeksindeki gücünün de Türkiye'ye kıyasla daha üstün olduğunu ifade

edebiliriz. Bütün bu verilere bağlı olarak Meksika'nın kredi alma endeksi bakımından Türkiye'den daha iyi bir konumda olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

#### 4.6. Yatırımcıların Korunması (Protecting Investors) (2013 Yılı)

"Yatırımcıların korunması" endeksi ile, yöneticilerin kendi çıkarları için şirketi kullanmalarına karşı azınlık hissedarların korunma gücü değerlendirilmektedir.

**Tablo 37: 2013 Yılı Yatırımcıların Korunması**

ÜLKELER	Protecting Investors					Sıra
	Bilgilendirme Endeksindeki derecesi (0-10)	Yönetici sorumluluk Endeksindeki derecesi (0-10)	Hissedar davalarındaki kolaylık endeksi (0-10)	Yatırımcı koruma endeksinin gücü (0-10)	Yatırımcıların Korunması Gücü (%)	
MEKSİKA	8	5	4	5,7	0,37	67
TÜRKİYE	9	4	4	5,7	0,44	67

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, Erişim Tarihi, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium Size Enterprises

"Yatırımcıların korunması" endeksinde Türkiye ve Meksika'nın her ikisi de 67. sırada yer almaktadır. Endekste yer alan verilere bağlı olarak her iki ülkenin de yatırımcıların korunması göstergeleri birbirleriyle aynıdır. Geçen yıla göre hem Meksika'da hem de Türkiye'de önemli gelişmeler kaydedilmemiştir. Bu alanda kaydedilen en önemli ilerleme ise 2007/2008 döneminde geliştirilen yeni yasal düzenlemedir. Söz konusu yeni yasaya göre, bir işlemin gerçekleşmesinde önce bağımsız bir denetici tarafından işlemin kontrol edilmesi istenilmesidir (Akses, S. , 2012:11). Bu düzenlemenin işlem maliyetlerinin minimize edilmesi ve yatırımcıların kar maksimizasyonlarını artırmaları bakımından önemli bir gelişme olduğunu ifade edebiliriz.

#### 4.7. Vergilerin Ödenmesi (Paying Taxes) (2013 Yılı)

"Vergilerin Ödenmesi" endeksi ile, orta boy işletmelerin ödemesi gerektiği vergileri ve ödenilen vergilerinin şirket için getirdiği idari külfet dikkate alınmaktadır.

**Tablo 38: 2013 Yılı Vergilerin Ödenmesi**

ÜLKELER	Paying Taxes					Sıra
	Vergi Sayısı (Yılda Kaç Ödeme)	Zaman(Yıl Başına Saat)	Toplam Vergi Oranı (Karın Yüzdesi Olarak %)	Vergi Ödeme Kolaylığı (%)	Gelir Vergisi (%)	
MEKSİKA	6	337	52,5	0,54	24,6	114
TÜRKİYE	11	226	40,0	0,47	18,1	74

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, Erişim Tarihi, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium Size Enterprises

Rapora göre, "Vergilerin ödenmesi" endeksinde, Türkiye geçen seneye göre beş sıra yükselerek 74. sırada yer almaktadır. Buna karşılık Meksika ise geçen seneye göre 5 sıra gerileyerek 114. sırada yer almaktadır. Buna göre Türkiye'de şirketlerin vergi ödemek için yılda 226 saat ayırdıkları tespit edilmiştir. Bu oran Meksika'da ise 337'dir. Türkiye'de toplam vergi oranının karın yüzde 40'ı olduğu görülmektedir. Buna karşılık Meksika'da ise yüzde 52,5 olduğu görülmektedir. Türkiye, vergilerin ödenmesi açısından Meksika'ya oranla daha ileri bir düzeyde yer almaktadır. Bu verilere dayanarak Türkiye'nin vergilerin ödenmesi göstergesinin periyodik olarak geliştiğini buna karşılık Meksika'da ise gerilediğini ifade edebiliriz.

#### 4.8. Sınır Ötesi Ticaret (Trading Across Borders) (2013 Yılı)

"Sınır Ötesi Ticaret" endeksi ile malların deniz taşımacılığı ile ihracat veya ithal edilmesi için gerekli belgelerin yanı sıra tüm bu sevkiyat işleminin süresi ve maliyeti göz önünde tutulmaktadır.

**Tablo 39: 2013 Yılı Sınır Ötesi Ticaret**

Trading Across Borders								
ÜLKELER	İhracat için Gerekli Belge Sayısı	İhracat etmek için gerekli süre (Gün)	İhracat Bedeli (Konteyner Başına \$)	İthalat için gerekli belgeler sayısı	İthalat etmek için gerekli süre (Gün)	İthalat bedeli (konteyner başına dolar)	Sınır Ötesi Ticaretin Kolaylığı %	Sıra
MEKSİKA	4	12	1.450	4	12	1.780	0,34	63
TÜRKİYE	7	13	990	8	14	1.235	0,37	85

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, Erişim Tarihi, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium Size

"Sınır Ötesi Ticaret" endeksinde, Türkiye 85. sırada yer almıştır. Türkiye'de ihracat için 7 belgenin gerektiği kaydedilmiş olup ihracat işlemleri de 13 gün sürmektedir. Türkiye'de konteynır başına ihracatın maliyeti 990 dolar olarak hesaplanmaktadır. İthalat için ise, 8 belge gerekmektedir ve ithalat işlemi için toplam 14 gün gerekmektedir. Türkiye'de ithalatın konteynır başına maliyeti ise bu sene 1235 dolar olarak belirtilmiştir. Buna karşılık Meksika'da ise ihracat için 4 belgenin gerektiği kaydedilmiş olup ihracat işlemleri de 12 gün sürmektedir. Bununla birlikte Meksika'da konteynır başına ihracatın maliyeti 1450 dolar olarak hesaplanmaktadır. İthalat için ise, 8 belge gerekmektedir ve ithalat işlemi için de toplam 14 gün gerekmektedir. Her iki ülke arasında bir kıyaslama yapıldığında Meksika'da sınır ötesi ticaretin Türkiye'ye oranla daha iyi bir konumda olduğunu söyleyebiliriz. Bununla birlikte 2008 yılında, özellikle ticaret belgelerinin hazırlanması için gerekli sürenin azaltılmasıyla, Türkiye'de de ithalat ve ihracat işlemlerinin önemli derecede kolaylaştırıldığını söylemek de mümkündür (Akses, S. , 2012:9).

#### 4.9. Sözleşmelerin Uygulanması (Enforcing Contracts) (2013 Yılı)

**Tablo 40: 2013 Yılı Sözleşmelerin Uygulanması**

Enforcing Contracts					
ÜLKELER	İşlem (sayı)	Süre (gün)	Maliyet (Talebin Yüzdesi %)	Sözleşmelerin Uygulanması Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	38	415	31,0	0,44	73
TÜRKİYE	36	420	24,9	0,32	38

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, Erişim Tarihi, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium Size Enterprises

Türkiye "Sözleşmelerin Uygulanması" endeksinde, geçen seneye göre yükseliş göstererek 38. sırada yer almaktadır. Meksika ise 73.sırada yer almaktadır. Bir ticari sözleşmenin uygulanabilmesi için 36 işlem gerektiği ve bu işlemlerin tamamlanması için 420 gün gerektiği gözlenmektedir. Buna karşılık olarak Meksika'da ise bir ticari sözleşmenin uygulanabilmesi için 38 işlem gerekmektedir ve bu işlemlerin tamamlanması için de 415 gün gerektiği görülmektedir. Her iki ülke arasında mukayese yapıldığı zaman Türkiye'nin sözleşmelerin uygulanmasının kolaylığı bakımından Meksika'ya oranla daha iyi konumda olduğunu söyleyebiliriz.

#### 4.10. İflasın Çözümü (Resolving Insolvency) (2013 Yılı)

**Tablo 41: 2013 Yılı İflasın Çözümü**

Resolving Insolvency					
ÜLKELER	Süre (yıl)	Maliyet (Mülkün Yüzdesi Olarak %)	Kazanım Oranı (dolar başına sent)	İflas Çözümünün Kolaylığı (%)	Sıra
MEKSİKA	1,8	18	67,3	0,14	26
TÜRKİYE	3,3	15	23,6	0,67	126

**Kaynak:** <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, Erişim Tarihi, 06/05/2014, Doing Business 2013: Smarter Regulations For Small and Medium Size Enterprises

Bu endekste, Türkiye geçen seneye göre iki basamak düşerek 126. sırada yer almaktadır. Bu alanda Türkiye'nin sıralamada çok geride kaldığı dikkat çekmektedir. Türkiye'de bir şirketin tasfiye prosedürleri yaklaşık 3,3 yıl sürmektedir ve alacaklar, alacaklarının sadece yüzde 23,6'sını tahsil edebilmektedirler. Buna karşılık olarak Meksika ise geçen seneye göre iki basamak düşerek 26. sırada yer almaktadır. Meksika'da bir şirketin tasfiye prosedürleri yaklaşık 1,8 yıl sürmektedir ve alacaklar, alacaklarının sadece yüzde 67,3'ünü tahsil edebilmektedirler. Bu veriler ışığında her iki ülkenin de geçen seneye göre verilerinde çok önemli değişiklikler olmamıştır. Ancak Meksika'nın biraz gerilemiş olsa da Türkiye'ye oranla sıralamadaki bariz üstünlüğü devam etmiştir. Sonuç olarak Meksika'nın Türkiye'ye göre şirketlerin tasfiye prosedürlerinde daha hızlı olduklarını ifade edebiliriz. Ayrıca Avrupa

Komisyonu'nun Türkiye İlerleme Raporu'nda, Türkiye'de şirket tasfiyesinin hala oldukça maliyetli ve uzun zaman alan yoğun bir süreç olduğuna dikkat çekilmektedir.

## SONUÇ

2013 yılında 71. sıradaki yerini koruyan Türkiye'nin durumu değerlendirildiğinde; söz konusu raporda, Türkiye'nin inşaat ruhsatları alanında maliyetleri düşürmesi, ruhsat alma sürecini daha verimli hale getirmesi ve ruhsat almak için tamamlanması gereken işlem sayısını 4 adet azaltması yatırım ortamını iyileştirmede kaydettiği önemli ilerlemeler olarak ifade edilmiştir.

Bu kapsamda Türkiye'nin dünya sıralamasındaki yerinde bir değişiklik olmadığını söylemek mümkündür. Raporla göre bu durum sıralamada geçen yılki yerini korumakla birlikte geçen yıl 183 ülke arasından, bu sene ise 185 ülke arasından 71. sıraya yerleşen Türkiye'nin yanı sıra diğer ekonomilerin de en az Türkiye kadar reform yaptığı, dolayısıyla Türkiye'nin sıralamadaki yerinde bir değişiklik olmadığı anlamına geldiği" şeklinde yorumlanmıştır. Türkiye, son yıllarda sağladığı hızlı büyüme oranı, artan dış ticaret hacmi, sunduğu yatırım ortamı ve yatırım teşvikleri, bunun yanı sıra kamu borç yapısındaki iyileştirmeler, etkin maliye ve para politikaları ile bankacılık sisteminde likidite riskini azaltmaya yönelik politikalar sayesinde dünyanın ilgisini çekmeyi başarmış ve Türkiye, sınırlı bir şekilde etkilendiği küresel kriz sonrası dönemde yükselen ekonomiler arasında yerini almıştır.

"İş Yapma Endeksi 2013" Raporu'nda, söz konusu 185 ekonomiden 108'inin 2011 ve 2012 yıllarını kapsayan dönemde iş ortamlarını iyileştirmek amacıyla toplam 201 düzenleyici reform uyguladığı belirtilmektedir. Raporla göre; Doğu Avrupa ve Orta Asya bölgesi, düzenleyici reform uygulayan ekonomilerin oranının en yüksek olduğu bölgedir. Bu ülkeler arasında en çok gelişmeyi gösteren ülkenin Polonya olduğu vurgulanmıştır. Bununla birlikte çalışmanın başında verilen tablo 2'deki değerlere göre; Avrupa Birliği ülkelerinden sadece 2 tanesi, Danimarka ve İngiltere, en kolay iş yapılabilen ilk 10 ülke arasında yer almaktadır. İlk 20 ülkeye bakıldığında ise; Danimarka ve İngiltere'yi 11. sıradaki Finlandiya, 13. sıradaki İsveç, 15. sıradaki İrlanda ve 20. sıradaki Almanya'nın takip ettiği görülmektedir. Bu çalışmada Türkiye ile mukayese edilip analize dahil edilen Meksika ise en kolay iş yapılabilen ülkeler arasında 48. sırada yer almaktadır. Türkiye ise daha önce söylediğimiz gibi son iki yıldır bu listede 71. sırada yer almaktadır.

Bununla birlikte; AB üyeliği, iş yapmaya yönelik düzenlemeleri geliştirmeleri açısından ülkeler için motive edici bir rol oynamıştır. Ayrıca raporda; borç krizi içinde bulunan AB ekonomilerinin uzun vadeli büyümelerini sağlayabilmek için iş yapmaya yönelik düzenlemelere önem verdiği de ifade edilmiştir. Ayrıca raporun bulgularına göre; AB'nin borç krizinin çözümünün ekonomik büyümede toparlanmanın sağlanmasına bağlı olduğu, bu hedefe ulaşmak için de iş yapmaya yönelik kolaylıklar bakımından girişimci dostu bir çevrenin yaratılmasının şart olduğunun altı çizilmiştir. Söz konusu rapora göre; iş yapmanın en zor olduğu ülkeler ise (iyiden kötüye doğru bir sıralama yapıldığında); Nijer, Fildişi Kıyısı, Gine, Gine-Bissau, Venezuela, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Eritre, Kongo Cumhuriyeti, Çad, Orta Afrika



Cumhuriyeti'dir. Bununla birlikte Meksika 51. sırada yer alarak iş yapmaya yönelik ülkeler listesinde belirli oranda gelişme göstermeye devam etmiştir.

Bununla birlikte Türkiye'deki reformların önemini koruduğu ifade edilen raporda; Türkiye'deki işletmelerin tasfiye işlemleri ile ilgili sıkıntıların yaşanmaya devam ettiği, benzer durumda bulunan ülkelerle kıyaslandığında piyasadan çıkışın daha uzun zaman aldığı ifade edilmektedir. Diğer yandan söz konusu raporda Türkiye'de kişinin vergilendirilecek varlığının değerini kendisinin takdir etmesinin sağlanmasıyla birlikte vergi ödemelerin kolaylaştırıldığı hususu örnek olarak gösterilmiştir. Ayrıca; Türkiye'den elektronik ortamda verilerin paylaşılmasıyla birlikte üçüncü ülkelerle ticaret yapılmasının kolaylaştırıldığı hususu da olumlu bir örnek olarak kaydedilmiştir. Bunun yanı sıra Türkiye'nin sözleşme alacakları ile ilgili icra masraflarını da düşürdüğü belirtilmektedir.

Küresel kriz sonrasında tüm dünyada dengelerin değiştiği bir dönemde Türkiye yükselen tarafta yer almış, buna bağlı olarak yatırımcıların artan bir ilgiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu nedenle Türkiye'de iş yapmak isteyen yatırımcılara uygun bir yatırım ve iş ortamının sunulması önem taşımaktadır. Dünya sıralamasında 71. sırada yer alan Türkiye, henüz istenilen düzeye ulaşamamıştır. Türkiye ile benzer durumda bulunan ülkelerin performansları dikkate alındığında Türkiye'nin yatırım ve iş ortamı ile ilgili önemli bir yol kat etmesi gerekliliği bulunmaktadır. Bununla birlikte alınabilecek önlemlerle, Türkiye yabancı yatırımcılar için güvenli bir liman olacaktır.

Tüm bu olumlu gelişmeler ve belirtilen iyi örneklerle rağmen, son dönemlerde, iş ortamının iyileştirilmesi için çabaların devam ettirilmesi ve artırılması gerekmektedir. Türkiye'nin sıralamada en düşük performans gösterdiği endekslerin "iflasın çözülmesi" ve "inşaat izinlerinin alınması" olduğu göz önünde tutulursa, bu alanlarda özellikle reformların teşvik edilmesi gerekmektedir. Her ne kadar son dönemlerde Türkiye'de makroekonomik istikrar sağlanmış ve ülke hızla büyüyen bir ekonomi konumuna gelmiş olsa da, bu büyümenin sürdürülebilirliğini sağlamak için ülke çapında girişimcilerin şirket kurmalarını için daha fazla kolaylıkların sağlanması önem teşkil etmektedir.

Bu çalışmada analiz edilen Meksika'nın sıralamada en düşük performans gösterdiği endeksler; sözleşmelerin uygulanması, tapu siciline kayıt, elektrik bağlatma ve vergilerin ödenmesidir. Buna karşılık Türkiye'nin sıralamada en düşük performans gösterdiği endeksler ise; iflasın çözülmesi ve inşaat izinlerinin alınmasıdır. Meksika ve Türkiye'nin bu endekslerde özellikle reformların teşvik edilmesi ve göstergelerin iyileştirilmesi gerekmektedir.

## KAYNAKÇA

- AKSES, S., 2011. İKV Değerlendirme Notu, Türkiye'de İş Ortamına İlişkin Değerlendirmeler, İktisadi Kalkınma Vakfı, 10 sayfa.
- AKSES, S., 2012. İKV Değerlendirme Notu, Türkiye'de İş Ortamına İlişkin Değerlendirmeler, İktisadi Kalkınma Vakfı, 10 sayfa.
- DOİNG BUSINESS 2010. Reforming Through Difficult Times
- DOİNG BUSINESS 2011. Making a Difference for Entrepreneurs
- DOİNG BUSINESS 2012. Doing Business in a More Transparent World
- DOİNG BUSINESS 2013. Smarter Regulations For Small and Medium Size Enterprises
- <http://www.doingbusiness.org/custom-query#Topics>, Erişim Tarihi, 06/05/2014
- PINAR, Ö., 2013. Ar-Ge Bülten 2013 Mart- Ekonomi, Dünya İş Yapma Endeksinde Türkiye'nin Yeri ve Türkiye'deki İş Yapma Ortamı, 9 sayfa.